

VARIO-MISSIE VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

VERSLAG

5-10 JANUARI 2026

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemersschapsbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag. VARIO werd bij besluit opgericht door de Vlaamse Regering op 14 oktober 2016. VARIO werkt onafhankelijk van de Vlaamse Regering en de partijen in het werkveld. De voorzitter en de negen leden van VARIO zetelen in eigen naam:

Lieven Danneels (voorzitter)

Stijn Kelchtermans

Ann Caluwaerts (plaatsvervangend voorzitter)

Silvia Lenaerts

Veroniek Collewaert

Koen Vanhalst

Dieter Deforce

Vanessa Vankerckhoven

Katrin Geyskens

Het secretariaat is gevestigd in Brussel:

Simon Bolivarlaan 17 – bus 345

1000 Brussel

+32 (0)2 553 24 40

vario@vlaanderen.be

www.vario.be

VARIO-MISSIE VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

VERSLAG

5-10 JANUARI 2026

COLOFON

Ontwerp: Vlaamse overheid/VARIO
Januari 2026

Alle publicaties zijn gratis te downloaden via www.vario.be of via <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties>

Coverfoto © VARIO

AUTEURSRECHT

Alle auteursrechten voorbehouden. Mits de bronvermelding correct is, mogen deze uitgave of onderdelen van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van VARIO. Een correcte bronvermelding bevat in elk geval een duidelijke vermelding van organisatienaam en naam en jaartal van de uitgave.

VERSLAG

1) INLEIDING

1.1 Doel van de VARIO-studiereizen

VARIO heeft een traditie om jaarlijks een buitenlandse studiereis te organiseren omdat een internationale blik essentieel is om sterk, toekomstgericht en onderbouwd innovatiebeleid te adviseren. De reizen geven inzicht in hoe andere regio's met ambitie, snelheid en visie innovatie en ondernemerschap versterken, welke opportuniteiten dit opent voor onze Vlaamse kenniseconomie en welke lessen Vlaanderen daarvan kan leren. De bestemmingen van de VARIO-studiereizen liggen alternerend binnen en buiten Europa. In 2018 ondernam VARIO zijn eerste [missie naar de VS](#), meer bepaald Carnegie Mellon University en MIT, een thematische AI-missie in het kader van de voorbereiding van het Vlaamse AI-beleidsplan in aanwezigheid van minister Philippe Muyters. In 2019 nam een VARIO-delegatie deel aan de prinselijke [missie naar China](#), na COVID hervatte VARIO zijn missies in 2022 met een [bezoek aan Brainport Eindhoven](#), in 2023 naar [Singapore](#) en in 2024 naar de [Baltische Staten](#). VARIO gaat telkens op zoek naar snelgroeïende *high-tech* innovatie-ecosystemen.

1.1 Keuze voor de Verenigde Arabische Emiraten

Voor 2026 werd gekozen voor de Verenigde Arabische Emiraten (VAE). Dubai en Abu Dhabi werden geselecteerd in nauw overleg met de FIT-technologie-attachés tijdens de jaarlijkse bilaterale ontmoeting met VARIO. De VAE fungeren immers als een strategische toegangspoort tot groeiregio's in het Midden-Oosten, de *Global South* en India. In deze geopolitiek onzekere tijden is het cruciaal om onze export- en handelspartners te diversifiëren.

De VAE (en de bredere regio van het Midden-Oosten) ondergaan een grondige transformatie en evolueren in opvallend snel tempo weg van een oliegebaseerde economie naar een kennis- en innovatie-economie. De VAE positioneren zich als een mondiale experimenteerruimte voor innovatie en economische transformatie. Ze koppelen grote ambities aan snelle uitvoering in domeinen zoals hernieuwbare energie, artificiële intelligentie (AI) en gezondheidszorg. De VAE hebben hiertoe gigantische kapitalen ter beschikking maar ontberen nog de nodige kennisystemen. Daarom hebben ze sterke interesse in andere kennis- en innovatie-ecosystemen om samenwerkingen op te zetten. Vlaanderen is tot nog toe in de VAE vooral gekend voor zijn baggeraars, maar nog onvoldoende voor wat het te bieden heeft als kenniseconomie. Daarom is het belangrijk Vlaanderen in die regio's op de kaart te zetten. Om diezelfde reden heeft Imec recent een hub geopend in het Midden-Oosten. Hun keuze viel daarbij op Qatar.

Ook Europees neemt de economische interesse in de VAE toe. Sinds juli 2025 is het land verwijderd van de FATF-grijze lijst inzake witwassen/terrorismefinanciering. Dit was jarenlang een gevoelig punt en bemoeilijkte investeringsstromen naar Europese lidstaten. In mei 2025 zijn er onderhandelingen gestart voor een EU–VAE vrijhandelsovereenkomst. Dit zou de eerste zijn in de Golfregio.

1.3 Deelnemers

Aan de VARIO-studiereis namen zeven raadsleden deel: VARIO-voorzitter Lieven Danneels, oprichter en CEO van Televic, technologisch wereldleider in communicatiesystemen, ondervoorzitter Ann Caluwaerts, ex-COO Telenet, Katrin Geyskens, CEO Capricorn Partners (venture capital), Koen

VARIO gaf ook de gelegenheid aan sleutelactoren uit het Vlaamse innovatie-ecosysteem om deel te nemen aan het programma. Zeven externe stakeholders gingen hierop in: Michel Casselman, general manager PMV, Johan Hanssens, secretaris-generaal departement WEWIS, Bert Mons, managing director VOKA-West-Vlaanderen, Inge Arents, managing director Flanders' Food, Piet Opstaele, CEO Blauwe Cluster, prof. Maarten Weyn, vice-rector onderzoek en impact Universiteit Antwerpen, en Ben Van Roose, manager Manufacturing Community Agoria.

VARIO bezocht een diverse reeks van organisaties: universiteiten, bedrijven, investeerders, overheidsinstanties, enz. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste observaties en te onthouden elementen die VARIO noteerde voor elk van de bezoeken. Een korte beschrijving van de bezochte organisaties, met link naar hun website, en de contacten voor elk bezoek is te vinden in de informatiefolder in bijlage.

Dubai Multi Commodities Centre (DMCC) behoort tot de invloedrijkste van ca. 50 *free zones* in Dubai, opgezet door de overheid voor door hen geselecteerde sectoren, om handel te versnellen en op te schalen. De *free zones* zijn geografisch afgebakende gebieden waar British Common Law geldt, om meer rechtszekerheid te bieden, en waar handeldrijven fiscaal gunstiger is dan daarbuiten. *Free zones* worden vaak gebruikt voor bedrijven die niet noodzakelijk in Dubai of de VAE moeten zijn. De VAE functioneren dan als doorgeefluik naar bijvoorbeeld Azië of Afrika. De goederen komen in principe niet op het grondgebied van de VAE. Dit mechanisme versterkt het beeld van de VAE als logistieke hub.

De groei van DMCC is indrukwekkend. De *free zone* omvat 2 ha met momenteel 87 kantoortorens, goed voor ca. 26.000 bedrijven, waarvan momenteel ca. 400 in technologie, met name in crypto, gaming en AI. De vraag naar bedrijfsruimte groeit sneller dan er bijgebouwd kan worden. In DMCC kwam ook aan bod dat bedrijven in de VAE volledig in buitenlandse eigendom mogen zijn.

Dubai Future Foundation (DFF) is een publieke instelling voor toekomstdenken en innovatie die een tijdshorizon van 10–50 jaar koppelt aan programma's, proeftuinen en beleidskaders. In een triple helix worden overheid, bedrijven en academia samengebracht rond bepaalde uitdagingen. DFF is een soort *thinkthank* en R&D instituut in één dat ter beschikking staat van de overheid om relatief snel en

flexibel zaken uit te testen en input te geven voor nieuwe wetgeving. DFF voorziet ook programma's voor overheidsdepartementen. Overheidsdepartementen hebben sterke KPI's waarop wordt gestuurd.

2.3. Dubai Chamber of Digital Economy – digitaal als exportinstrument

De Dubai Chambers zijn te vergelijken met VOKA bij ons, maar zijn nog iets internationaler gericht en leggen sterk de nadruk op netwerken. Elk bedrijf op *mainland* Dubai is automatisch lid. De totale Dubai Chambers tellen ca. 286.000 leden.

De Chamber of Digital Economy is één van drie onderdelen van de Dubai Chambers. Streeft naar private-sectorgroei en internationale expansie via platforms, matchmaking en informering over regulering. Zet in op de transitie van een olie- naar een kennisgebaseerde economie. Wil van Dubai wereldwijd een digitale hub maken. Biedt vroege begeleiding naar export en kapitaaltoegang, zonder het belang van lokale netwerken uit het oog te verliezen. Heeft een contract met de overheid en krijgt van de overheid ook KPI's opgelegd maar haalt zijn financiering uit lidgelden. De Dubai Chamber heeft ook linken met de Belgian Business Club die steun geeft aan Belgische ondernemers.

Een aantal elementen die Dubai en de VAE in het algemeen aantrekkelijk maken voor bedrijven werden benadrukt: politieke stabiliteit en veiligheid, wereldwijde connectiviteit, investeringsvriendelijk klimaat, competitiviteit voor de aantrekking van talent – India is bijvoorbeeld een belangrijke bron van hoogopgeleid talent, enz. Er is geen inkomensbelasting in de VAE en slechts een kleine bedrijfsbelasting van 9% (0% in de *free zones*). Er werd gewezen op een aantal gelijkenissen, maar vooral verschillen met buurland Saoedi-Arabië. In de relaties met dat buurland liggen vooral opportuniteiten. In de VAE worden technologische ontwikkelingen snel geadopteerd, maar robotica breken momenteel nog niet door, door de lage kost van de vele ongeschoolde, buitenlandse werkrachten.

2.4 Dubai Health – Innovation – geïntegreerd academisch gezondheidssysteem

Medische zorg, onderzoek, onderwijs, productontwikkeling en filantropie zijn in Dubai Health verenigd onder één paraplu. Het bezoek vond plaats in het Innovatiecentrum van Dubai Health dat in september 2025 is geopend. Dubai Health is sterk gericht op *evidence-based* innovatie en snelle translatie. Er wordt een duidelijke koppeling gemaakt tussen product (ingenieurs) en medische kennis (artsen) om zo innovatie in de gezondheidszorg te accelereren. Zorgpersoneel in de VAE staat veel meer dan bij ons open voor de implementatie van innovatie. Ook laten de kaders voor gegevensverwerking en gebruik van patiëntendata en voor de goedkeuring van klinische studies toe om sneller te schakelen dan in Vlaanderen (en Europa). Onderzoek in Vlaanderen is qua kwaliteit vergelijkbaar. Een belangrijk verschil ligt echter in de organisatorische eenvoud, de stroomlijning van de 'commandostructuur' en de daaruit voortvloeiende snelheid van uitvoering. De overheid vraagt innovatie m.b.t. tot de belangrijkste ziektes voor de VAE, kanker, diabetes, mentale gezondheid, enz. maar er is daarnaast ook ruimte voor *innovation push*.

2.5 DEWA – Sustainability & Innovation Centre (MBR Solar Park) – systeemintegratie energie-water

Innovatie- en bezoekerscentrum in 's werelds grootste zonnepark (120 km² en 5000 MW) op één locatie, althans volgens de informatie van het zonnepark zelf. Het toont een technologiemix van verschillende generaties van zonnepanelen (cf. aanleg van het park in verschillende fases) en meer

DEWA (Dubai Electricity and Water Authority) is een geïntegreerde nutsactor voor de productie van zonne-energie, waterontzilting en distributie van proper water en energie aan bedrijven en gezinnen in Dubai. Die integratie laat slimme synergiën toe, zoals het hergebruik en warmteoverschotten voor ontzilting. 20-25% van de energie in Dubai is al duurzaam en het doel is klimaatneutraliteit tegen 2050.

2.6 Hub71 (Abu Dhabi) – landing pad voor deeptech-start-ups

2.7 Mubadala – staatskapitaal met strategische horizon

2.8 DEME – innovatie verankerd in *operations*

ook noodzakelijk om de concurrentie voor te blijven. Heeft initiatieven waarbij alle jonge mensen van het bedrijf worden uitgenodigd om *out of the box* nieuwe ideeën te ontwikkelen. Illustratie van complexiteit als motor voor creativiteit en systeemoplossingen. Toont ook het cruciaal belang van langdurige regiopresentie en het opbouwen van vertrouwen. Bij het toekennen van opdrachten in de VAE is het belangrijkste criteria kostprijs. Daarom is het belangrijk om via innovatie diensten aan te bieden waarin niemand echt kan concurreren. DEME ondervindt het internationaal verschoven accent naar defensie i.p.v. duurzaamheid/klimaat.

2.9 Masdar City – duurzame stadsontwikkeling als *living lab*

Duurzame, nieuwe wijk en innovatiehub met hoog-performante gebouwen, koolstofarme materialen en significant lager energie-/waterverbruik, voetgangersvriendelijk en *living lab* voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Toont *sustainability by design*: klimaatcomfort, materialen en mobiliteit vanaf de blauwdruk. Dit leidt tot meer efficiëntie en lagere kosten. Masdar City illustreert ook de uitdagingen bij het opzetten van een nieuw ecosysteem: infrastructuur bouwen, zelfs met de nodige financiering en fysieke ruimte, is niet voldoende voor een levend ecosysteem. We mogen zeker trots zijn op wat onze Vlaamse speerpuntclusters realiseren. Onze Vlaamse *cleantech* doet ook zeker niet onder voor wat is te zien in Masdar City.

2.10 HELM – life-sciences cluster in opbouw

Overkoepelende organisatie, een soort cluster, voor R&D, productie en commercialisering in *life sciences* (precisiegeneeskunde, AI-zorgoplossingen), met een visie op een geïntegreerde waardeketen, van R&D, naar klinische proeven tot industrialisering. De nadruk ligt op veel voorkomende ziektes in de VAE. Gezondheidszorg is sinds de COVID-pandemie een topprioriteit geworden in de VAE. De focus wordt wel heel duidelijk top down bepaald. HELM voert bewust een aantrekkingsbeleid voor internationale spelers.

2.11 G42/Core42 – AI-waardeketens voor overheden wereldwijd

G42 is een AI-ontwikkelingsholding die investeert in AI-technologie in meer dan 30 landen, in aansluiting met de ambities van Abu Dhabi om een exportnatie in AI te worden. Heeft bijvoorbeeld een belangrijk partnerschap met de VS. G42 wil AI voor iedereen toegankelijk maken. Heeft het vermogen om de volledige AI-waardeketen voor overheden op te bouwen, van infrastructuur tot modellen tot toepassingen in diverse sectoren, gezondheidszorg, energie, mobiliteit enz., en laat daarmee zien wat er gebeurt als visie, kapitaal en uitvoering samenkomen.

G42 werkt ook aan digitale ambassades, een concept waarbij een land eigenaar kan zijn van een datacenter, waarbij de regels en wetgeving van dat land worden geïmplementeerd, zonder dat het datacenter in eigen land moet zijn. Dit kan een oplossing zijn voor de Belgische nood aan rekenkracht. België is niet zo interessant voor datacenters, maar zo kan het toch over zijn eigen rekenkracht beschikken. Onze bedrijven zouden met G42 ook AI-oplossingen kunnen ontwikkelen.

2.12 Masdar – wereldspeler in hernieuwbare energie

Masdar is globaal actief in PV/wind/*offshore*, opslag, waterstof en duurzame stadsontwikkeling. Heeft een geïntegreerde aanpak voor duurzaamheid. Zet in op internationale partnerschappen en schaal. Heeft doel om een capaciteit van 100 GW in hernieuwbare energie op te bouwen. Momenteel is al 55GW in gebruik of concreet gepland. Heeft grote financiële slagkracht en doet (co-)investeringen in Europa en daarbuiten. Gaf aan dat *contracts for difference* met overheden nodig zijn bij

kapitaalintensieve investeringen. Getuigde dat er momenteel nog geen ecosysteem voor waterstof is. Internationaal richt Masdar zich vooral op Europa omdat de *business case* voor hen vooral daar zit. Masdar heeft een kantoor in o.a. Londen en plant ook een kantoor in België. Stabiliteit in politiek beleid - prioriteiten moeten gelijk blijven op langere termijn - is voor Masdar belangrijk i.f.v. grote investeringen. Overheden moeten met andere woorden een duidelijk meerjarenplan hebben zodat investeringen, bijvoorbeeld in wind-energieparken, gegarandeerd renderen i.p.v. een ad-hocbeleid dat om de drie-vier jaar de focus verlegt.

2.13 Khalifa University – impactgedreven STEM-universiteit

Jonge universiteit, gesticht in 2007 met het fuseren van een aantal bestaande instituten. Van alle universiteiten in de VAE heeft de Khalifa University de meeste patenten. Heeft sterke ingenieursdisciplines en is zeer impact georiënteerd, d.w.z. gericht op urgente uitdagingen van de VAE, en industriegedreven. Ze zet in op internationale samenwerking en focust daarbij op diepe partnerschappen, onder meer met Peter Carmeliet en zijn groep van de KU Leuven rond *mystery genes*. De partners in de VAE richten zich op Diabetes type 2 (gezien de hoge prevalentie bij jonge Emirati), de onderzoekers in Leuven op kanker. Twee start-ups, één in elk land, staan in de steigers. VITO heeft ook een MOU met Khalifa University voor onderzoek rond de impact van hitte op gezondheid. Vielen verder op: duidelijke speerpunten, snelle besluitvorming en *state-of-the-art* labs. De delegatie die VARIO ontving toonde de aandacht voor vrouwelijk wetenschappelijk leiderschap. Opvallend in de VAE is dat veel meer vrouwen (80%!) dan mannen hoger onderwijs genieten.

Verder kwam aan bod dat een formeel financieringslandschap voor R&D in de VAE nog niet bestaat. Er zijn weinig specifieke financieringsagentschappen van de overheid – ATRC (Advanced Technology Research Council) vervult deels die rol. De meeste financiering komt van de inhoudelijke ministeries i.f.v. hun prioriteiten. Er wordt ook minder onderscheid gemaakt tussen basisonderzoek, toegepast onderzoek en industrie.

2.14 Culturele projecten – *place making*

De VAE sponsoren ook actief cultuur, zoals de Sheikh Zayed Grand Mosque en de musea op het Saadiyat-eiland in Abu Dhabi, om zich als aantrekkelijk land, voor zowel talent als investeerders, in de markt te zetten.

3) SAMENVATTENDE OBSERVATIES EN GELEERDE LESSEN VOOR VLAANDEREN

Uiteraard zijn er veel verschillen tussen Verenigde Arabische Emiraten (VAE) en Vlaanderen op verschillende fronten. Politiek is het land geen representatieve democratie. Het wordt sterk van bovenaf gestuurd door zijn leiders (Sheikhs). Er wordt wel geluisterd naar noden en wensen van burgers, voornamelijk de 10-15% Emirati, en bedrijven. Het land verwelkomt (jonge en succesvolle) expats met open armen maar er is ook de zijde van een grote groep van buitenlanders (vooral uit ontwikkelingslanden) die de laaggekwalficeerde jobs doen en weinig of geen rechten hebben. Ook op de internationale politiek van de VAE kan veel kritiek gegeven worden. Niettemin zijn er een aantal lessen die relevant zijn voor Vlaanderen. Het is een stabiel land dat profiteert van de politieke turbulentie elders in de wereld. Het vele geld én de fysieke ruimte in het land openen er ook een waaier aan mogelijkheden die wij niet hebben.

- De VAE tonen veel gelijkenissen met Singapore, bestemming van de VARIO-studiereis in 2023, waar de VAE zich ook aan spiegelen. Beide landen zijn een magneet voor buitenlands talent, met een sterk van bovenaf gestuurd, visionair beleid dat streeft naar levenskwaliteit voor zijn inwoners, in het geval van de VAE weliswaar vooral voor de eigen bevolking van Emirati. Het accent ligt op dit moment in de VAE ook meer op *business* dan op R&D. Vlaanderen lijkt toch wel veel sterker te staan op het gebied van samenwerking tussen onderzoeksinstituten en industrie daar waar de VAE vooral de focus op de bedrijven leggen.

Boven op de algemene geleerde lessen, bleek uit het bezoek ook het potentieel van de VAE voor Vlaanderen in termen van onder meer samenwerkingen en *business opportunities*. Vandaag zijn er al heel wat Belgen in de VAE, 8000 waarvan 5000 officieel geregistreerd, actief in diverse posities. Er zijn verschillende manieren om in te tappen op de vele investeringen die het land doet dankzij zijn grote financiële slagkracht. Flanders Investment and Trade – UAE kan bij het concreet waarmaken van dit potentieel assisteren.

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

Vlaanderen
is ambitieus

VARIO-studiereis

Verenigde Arabische Emiraten

5-10 Januari 2026

Programma

Samengesteld in samenwerking met Albert Feytons, Sherlynn D'costa en Swafiya Tamim van Flanders Investment and Trade UAE.

Location	Day	Time	Program
Dubai	Wed 06/01	9:00 am - 10:00 am	Dubai Multi Commodities Centre (DMCC)
		10 :00 am – 10.30 am	Briefing of the week, Albert Feytons (FIT UAE)
		11:00 am - 1:00 pm	Dubai Future Foundation (museum of the future)
		2:30 pm - 4:00 pm	Knowledge session with tech leaders in association with Dubai Chamber of commerce - Digital Economy
		4:30 pm - 6:00 pm	Dubai Health
		7:00 pm- 9:00 pm	Dinner with Belgian leaders in UAE
	Abu Dhabi	Tue 07/01	9:00 am-11:00 pm
2:00 pm - 3:00 pm			Hub71 with Mubadala at Hub 71 office
6:00 pm - 8:00 pm			Sheikh Zayed Grand Mosque
Thur 08/01		9:00 am-10:00 am	Deme
		11:00 am -12:00 am	Masdar City and HELM
		2:00 pm - 3:00 pm	G42
		3:30 pm – 4:30 pm	Masdar
Fri 09/01	9:00 am-11:30 am	Khalifa University	
	2.00 pm – 5:00 pm	Saadiyat Island with a.o. the Sheikh Zayed Museum and the Louvre Museum	

Info bezoeken

Organisatie	Samenvatting	Wie ontmoet
DMCC	Dubai Multi Commodities Centre (DMCC) is one of Dubai's most influential free zones and a strategic platform for innovation-led growth. Beyond commodities, it is actively building ecosystems in AI, Web3, and advanced technologies. DMCC works closely with policymakers, industry leaders, and international partners to pilot new models of regulation and collaboration. For VARIO, DMCC offers insights into how innovation policy, clustering, and public-private cooperation are applied in practice.	Belal Jassoma – Senior Director Tech Ecosystems
Dubai Future Foundation	Dubai Future Foundation is a government-backed organisation established to shape Dubai's future by promoting innovation, technology, and strategic foresight. Its vision is to make Dubai a leading city of the future, and its mission is to collectively imagine, inspire and design Dubai's future. DFF operates programmes, labs and platforms that connect government, business, academia and startups to experiment with new technologies and policies. It also oversees initiatives such as the Dubai Research, Development and Innovation Program, which supports future-oriented sectors through targeted RDI funding. For VARIO, DFF is a key interlocutor on how a city-region can institutionalise futures thinking, accelerate innovation ecosystems and link long-term strategy to concrete pilot projects..	Alia Al Mur - Chief Transformation and partnerships officer
Dubai Chambers/Dubai Chambers of Digital Economy	Dubai Chamber runs a range of programmes to support private sector growth, international trade, and business-driven economic transformation. This aims to provide a practical view of how institutional actors support transition towards knowledge-based and innovation-led economies.	Hans Larsen – Digital Economy acceleration Testimony of Karoum Boutaour , Experience General Manager at EPAM
Dubai Health	Dubai Health is Dubai's first integrated academic health system, bringing together care, learning, discovery and philanthropy under one umbrella. It comprises hospitals, ambulatory centres, medical fitness centres, Mohammed Bin Rashid University of Medicine and Health Sciences (MBRU) and Al Jalila Foundation. Its mission is to "advance health for humanity" by improving outcomes, building local talent and fostering research and innovation. Strategically, Dubai Health is positioning Dubai as a global reference point for evidence-based, people-first healthcare and academic excellence. For VARIO, it offers a concrete example of how a city-region links healthcare delivery,	Dr. Yacine Hadjiat – Head Innovations Testimony of Bart Michiels , Head of Data and AI

DEWA's Sustainability & Innovation Centre , part of the MBR Solar Park	Located within the Mohammed bin Rashid Al Maktoum Solar Park, DEWA's Centre is a hub for clean energy innovation, sustainability education, and immersive experiences. It showcases Dubai's energy journey, renewable technologies, and interactive learning programs, supporting the city's Clean Energy Strategy 2050 and Net Zero ambitions. The Centre is internationally recognized for its excellence in sustainability, innovation, and skill development.	Abdullah Ahmed Al Hammadi - Senior manager Innovation Center
Hub71	Hub71 is Abu Dhabi's global tech ecosystem that empowers innovative startups to scale from the UAE capital to the world by connecting founders with investors, corporates, government partners, and mentors. It offers tailored programs, incentives, and access to markets to help high-growth companies accelerate, commercialize and expand globally. As a vibrant community of tech innovators spanning diverse sectors, Hub71 supports the UAE's vision for a diversified, resilient, and technology-driven economy.	Sara Aldewaik , Strategy lead
Mubadala	Mubadala is a sovereign wealth fund of Abu Dhabi, established to drive economic diversification and reduce reliance on oil revenues. With a global investment portfolio spanning sectors such as technology, healthcare, renewable energy, and aerospace, Mubadala aims to foster sustainable growth and innovation. Its mission is to create long-term value for the UAE economy by investing strategically in industries that support knowledge-based development and future resilience.	Ahmed Al Suwaidi
Deme	DEME (Dredging, Environmental and Marine Engineering) is a global leader in marine engineering and offshore solutions with nearly 150 years of expertise in dredging, land reclamation, marine infrastructure, environmental remediation, and offshore energy projects. Headquartered in Belgium and operating in over 90 countries, it combines a world-class fleet and highly skilled workforce to deliver complex, sustainable solutions that address climate, infrastructure and energy challenges. DEME is pioneering in renewable energy installations, coastal protection, and innovative marine technologies, contributing to a more resilient and liveable future.	Gregory Mossoux – Area Manager MEA
Masdar City	Masdar City is a cutting-edge sustainable urban community and innovation hub in Abu Dhabi, developed as a carbon-conscious business free zone. Its low-carbon cement buildings use 40% less energy and water, incorporate 90% recycled aluminum, and follow LEED/Estidama standards. It blends modern tech with traditional Arabic architecture across pedestrian-friendly streets and green parks, supports clean-tech research, life-science, AI and agri-tech companies, and operates as a real-time urban laboratory for resource efficiency.	Sebastien Miller , Design Manager

HELM	The Health, Endurance, and Longevity Abu Dhabi (HELM Abu Dhabi) cluster is a leading hub for life sciences, advancing research, development, manufacturing, and the commercialization of next-generation therapies, precision medicine, and AI-powered healthcare solutions.	Marwan Mohamed
G42	G42 is an Abu Dhabi-born global technology holding group and leader in artificial intelligence, cloud computing, and advanced data infrastructure, harnessing AI as a force for real-world impact across industries such as healthcare, space, and national digital systems. It builds scalable AI-driven solutions and infrastructure through its portfolio companies and partnerships with global tech players, supporting innovation, national competitiveness, and digital transformation. Backed by investors including Mubadala, Silver Lake, Microsoft, and others, G42 is central to the UAE's vision to lead the global AI ecosystem.	Bilal Hamoui , Regional General Manager, MENAT
Masdar	Masdar is Abu Dhabi's global clean energy leader driving the energy transition with large-scale renewables, innovation, and strategic international expansion. It has significantly expanded its presence in Europe through major acquisitions of renewable platforms — including Greece's TERNA Energy and Spain's Saeta Yield with substantial wind portfolios — and co-investments in offshore wind projects with partners like Iberdrola, strengthening its footprint across key EU markets. These moves support the EU's Net Zero ambitions while boosting Masdar's target for 100 GW of global clean energy capacity by 2030.	Husain Al Meer , Director, Global Offshore Wind & UK
Khalifa University	Khalifa University is a leading public research university in Abu Dhabi that drives science, engineering and innovation to support the UAE's knowledge economy. With a globally diverse faculty and student body, it excels in engineering, technology and applied research across areas such as aerospace, energy, biomedical and ICT, and is consistently ranked among the top universities in the region and world. The university fosters international collaboration, advanced research facilities, and multidisciplinary programs that prepare students to address global challenges	Shadi Hassan , Director, Center for Membranes and Advanced Water Technology (CMAT) Habiba Al Safar , Professor at BMED and Dean of College of Medicine and Health Science

VARIO delegation

VARIO, the Flemish Advisory Council for Innovation and Entrepreneurship, provides strategic advice to the Flemish minister responsible for science and innovation policy, and by extension to the Flemish Government, and the Flemish Parliament.

VARIO offers advice on the complete innovation chain, from fundamental scientific research at universities, to applied research aiming at valorisation and the transformation of industry, the services sector and Flemish entrepreneurship.

Lieven Danneels, Chair VARIO

Lieven Danneels is since 1998 together with a business associate, owner and Chief Executive Officer of Televic Group. In 2020 an investment company joined as a third minority shareholder. Televic develops and makes communication systems for a number of niche markets, such as nurse-call systems, conference and simultaneous interpretation systems, passenger information systems for the Rail market and software solutions for the education market.

He is also Honorary President of Chamber of Commerce West-Flanders; Member of the board of Voka Flanders; Member of the board of IMEC vzw; Member of the scientific advisory board of IMEC vzw; Honorary President of the KULAK (university leuven, campus Kortrijk), and Chairman of VIVES university college, Kortrijk.

Lieven Danneels is a Civil Engineer (KU Leuven) and obtained postgraduates in Financial Management (Vlekho) and Business Administration (KU Leuven).

Ann Caluwaerts, Deputy chair VARIO

Ann has a Master's Degree of the KUL in Electronic Engineering and in addition attended courses at INSEAD, London Business School, Columbia Business School and Vlerick Business school.

She has held various international leadership positions over the last 30 years at BT and Telenet. She was part of the Telenet executive team from 2011-2025 in various roles amongst others leading HR, Transformation, Legal & Regulatory, Corporate Affairs and New Business.

Ann is a board director of Bpostgroup and Imec and holds several advisory roles. She is chair of the STEM platform, as well as a mentor, key note speaker on leadership and technology and is guest lecturer at the VUB and Vlerick.

Dieter Deforce, Council member

Dieter Deforce obtained his Master Degree in Pharmaceutical Sciences at the University of Ghent in 1994 and obtained his PhD at the same university 5 years later. He worked as a postdoc at the University of California, San Diego. Since 2001 his professor and head of the Laboratory of Pharmaceutical Biotechnology at the University of Ghent. He started an accredited Forensic DNA Laboratory, now part of Eurofins Forensics Belgium. Dieter is a member of the Scientific Advice Working Party of EMA and chair of the Belgian Medicines Committee of FAGG. Since October 2023 he has been the chairperson of the UGent IOF. He is also a member of the Board of Directors of VIB. His research group mainly focuses on applying proteomics and genomics in the field of pharmacogenomics, stem cell development, prenatal genetic diagnosis, (auto)immunity and forensics. Dieter is (co-)author of over 400 scientific papers

Katrin Geyskens, Council member

As CEO at Capricorn Partners, a Leuven based asset manager, Katrin is bringing more than 20 years of venture capital experience. Being a pioneer in the area, she especially likes investment opportunities in the healthtech area, emerging from turning data into actionable insights using AI, Digital Twin, IoT and data science technologies and she gets energized from working with passionate entrepreneurs. Katrin serves and has served on various boards of portfolio companies of Capricorn in Belgium and Europe.

Katrin was the first female president of the Private Capital Belgium (previously BVA) where she served on their board of directors for ten years. Furthermore, Katrin is a board member of Guberna (Institute of Directors) and Leuven Mindgate. In 2020, she was named one of Belgium's 'Inspiring Fifty', an award celebrating inspiring female leaders in technology.

Katrin obtained a Master of Business Economics: Business Engineering (KU Leuven) and she holds an MBA from the University of Chicago Booth School of Business. Before falling in love with venture capital, Katrin had a short career in banking and management consulting followed by a stint at a start-up.

Stijn Kelchtermans, Council member

Stijn Kelchtermans is a professor at KU Leuven and a guest professor at Hasselt University. His expertise lies in the domain of business strategy and innovation, with a focus on the science-industry interface and science - and innovation policy. He regularly acts as an expert for the European Commission in these domains and is a member of the quality chamber for the SME e-wallet (VLAIO).

He graduated as Master of Business and Information Systems Engineering at KU Leuven and as Master in Information Security at Royal Holloway College (University of London). Afterwards, he worked for PricewaterhouseCoopers for 2 years as a consultant in IT security, after which he obtained a PhD in Business Economics from KU Leuven.

Koen Vanhalst, Council member

Koen Vanhalst is European and Belgian Patent Attorney and Partner at De Clercq & Partners CVBA, specialised in intellectual property in the life sciences. He is also guest lecturer of intellectual property at the University of Gent in the domain Biotechnology.

Koen Vanhalst is a member of the board of the Belgian chapter of the International Association for the Protection of Intellectual Property (AIPPI), of the Belgian Council of Intellectual Property, and is Vice President of the Institute of Belgian Patent Attorneys.

Before starting with De Clercq & Partners he worked as patent examiner at the European Patent Office. Koen Vanhalst holds a PhD in Biotechnology of Ghent University, Belgium.

Vanessa Vankerckhoven, Council member

Vanessa Vankerckhoven is CEO and co-founder of Idevax, medical device company active in drug delivery devices. Previously, she co-founded Novosanis in 2013 as a spin-off company of the University of Antwerp, successfully led the company through the acquisition by Orasure Technologies Inc, and was CEO until October 2022. She's a passionate entrepreneur and guest professor at the Faculty of the Medicine and Health Sciences (University of Antwerp).

Prior to founding Novosanis she was Research and Innovation Manager of the Institute for Vaccines and Infectious Diseases (University of Antwerp). She began her career in 2000 at the Laboratory for Medical Microbiology (University of Antwerp).

Vanessa Vankerckhoven has a PhD in Medical Sciences (University of Antwerp) and has a special interest in infectious diseases, microbiology, vaccinology, medical devices, and diagnostics.

Danielle Raspoet, Director

Danielle Raspoet is director of VARIO since 2017. Previously, she was secretary general of the Flemish Council for Science and Innovation (2010-2016) and of the Flemish Council for Science Policy (2006-2009).

Danielle built up extensive experience in science and innovation policy in federal and Flemish ministerial cabinets, and in the Flemish administration. Danielle is a government commissioner at the Flanders Marine Institute. She was a member of the Board of Directors of the Flemish Institute for Biotechnology (VIB) from 2006 till 2017 and of the Board of Directors of the Flemish Land Company (VLM) from 2015 till 2020.

Danielle obtained a PhD in Chemistry-Biotechnology at the University of Ghent.

Veerle Linseele, Senior policy advisor

Veerle Linseele started at VARIO in June 2018. Until then she was scientific researcher in archeology (FWO postdoc) at KU Leuven and the Royal Belgian Institute of Natural Sciences. She was part of several interdisciplinary and international teams, and worked for 6 months in Munich (LMU, Germany) with an A. von Humboldt scholarship for experienced researchers. Veerle was also part-time (senior) lecturer at Ghent University (2010-2018). She made the switch to VARIO because of a growing interest in (research) policy and a desire to more actively contribute to a better Flanders.

VARIO stakeholders joining the delegation

Johan Hanssens

Johan Hanssens is **Secretary-general of the Department of Work, Economy, Science, Innovation and Social Economy within the Flemish administration** since 1 December 2015. He holds master's degrees in economics and law from KU Leuven. He started his career in the banking sector. From 2000 to 2015 he was advisor (deputy chief of staff / chief of staff) of different party leaders in Flanders and ministers in the Flemish government. He advocates transformative innovation policy in a 'quadruple helix' setting in which the four key actors governments, businesses, academics and civil society work closely together.

Michel Casselman

Michel Casselman is the **General Manager of PMV** (Participatiemaatschappij Vlaanderen), **Flanders' public investment company**, where he leads strategic financing initiatives to foster innovation, economic growth, and societal impact for Flemish entrepreneurs. With more than a decade of experience in private equity and venture capital, he began his career as a financial analyst at Petercam Bank (now Petercam SA), later directing private equity investments in sectors such as aviation, renewable energy, and Asian markets. Michel holds a Mechanical Engineering and Applied Economics degree from KU Leuven and completed executive training at INSEAD.

He also serves as a board member and co-owner of My Dentist (Sri Lanka), and holds directorships at EPICO Co-Investment Platform and 3P Air Freighters. Passionate about connecting capital with purpose, Michel champions ambitious entrepreneurs and works to retain high-potential Flemish companies through PMV's tailored financing solutions.

Inge Arents

Inge Arents is a Bioengineer and Master in Food Science and Nutrition

After a short period as a medical representative in the field of statins and immunity boosters, Inge started at Vandemoortele in 1993. She worked in product and process development for professional margarine (for artisan and industrial clients) for ten years and was involved in a large number of acquisitions during that period.

She transferred to the then IWT (now VLAIO) in 2003 where she was an advisor for innovation project applications for food companies and agricultural research. She also coordinated the research program for knowledge sharing from universities and colleges. As Account Manager, she also monitored the innovation platforms and was the national contact person for Horizon 2020.

In 2016, Inge seized the opportunity to become **managing director of the Flemish spearhead cluster Flanders' FOOD**, a decision she certainly does not regret. This role allows her to combine her experience at both the Flemish and international level.

Her main goal is to encourage the Flemish food industry to innovate even more and better, and to keep investing in research, development and innovation. Inge believes in the power of people, collaboration in particular: preferably from different backgrounds, expertises and knowledge.

Piet Opstaele

As **CEO of the Blue Cluster, Flemish spearhead cluster** and network of innovative organisations in the sustainable blue economy, Piet Opstaele is one of the drivers for the development of a vibrant and sustainable blue economy in the North Sea.

With world-class knowledge and research institutions, a dense network of innovative SMEs and top global companies, Flanders has the right elements to develop as a top region for the blue economy. This is where breakthroughs can be achieved that can be scaled up internationally. The Blue Cluster - a network organization of some 200 companies and 10+ knowledge institutions - is ideally placed to help realize these strong ambitions and breakthrough innovations.

Piet began his career in the 1990s at one of the most successful startups in the Benelux: Tele Atlas, a producer of digital geographic data. This company was acquired by TomTom in 2008. From 2011 to 2014, he ran a consulting firm and was closely involved in startups in the energy sector.

In 2014, he joined the Antwerp Port Authority, where he was one of the leaders of the digital and innovation transition of the Antwerp-Bruges port platform.

Piet holds a master's degree in spatial planning and history, postgraduate degrees in energy and environmental management, and an MBA in International Business Management from Vlerick Business School.

Maarten Weyn

Maarten Weyn is a **Full Professor and Vicerector Research and Impact at the University of Antwerp**. His research in the imec-IDlab research group is centered around ultra-low power sensor communication and embedded systems, sub 1-Ghz communication, sensor processing, and localization.

He is currently teaching courses related to IoT, Wireless and mobile communication. Maarten is instructor at the LoraWAN Academy on the topic of localization and lecturer in a few courses on Coursera on Embedded IoT systems.

He started his first company on his 18th but currently he is the co-founder of the spin-offs Aloxy, Crowdscan, loSA en AtSharp and involved in the creation of the spin-offs 1OK and Viloc.

Bert Mons

Bert Mons has over 25 years of experience in advocacy and business representation within leading enterprise organizations. He began his career at the Confederation Traxio and later joined Agoria, the federation of the technological industry. For the past nine years, he has been active within Voka, the Flemish network of enterprises, where he is **managing director** Belgium's largest Chamber of Commerce: Voka – **Chamber of Commerce West Flanders**, representing more than 3,200 member companies. He is driven by a strong belief that innovation and internationalization are essential pillars for sustainable economic growth. He promotes clear strategic vision, transparent governance, and constructive collaboration between companies, policymakers, and stakeholders. In addition to his executive role, he serves on several boards of directors and advisory councils, contributing his expertise to strengthen the entrepreneurial ecosystem.

Ben Van Roose

Ben Van Roose is **Manager Manufacturing Community at Agoria**, which unites more than 2,200 technology companies from the manufacturing, digital and telecom industry. This makes Agoria the largest party within VBO/FEB.

From the House of Manufacturing, he co-creates together with stakeholders, universities and research centres, an innovative ecosystem to anchor and strengthen the manufacturing industry in the region. He is also in the lead of the Manufacturing Industries Steering Committee, an executive-level sounding board for the members of Agoria's manufacturing industry and has published Manufacturing Matters studies in collaboration with UA and VUB.

Ben is a member of the Board of Directors of EFFRA (European Factories of the Future Research Association) and has been an active member of various boards of directors in the past.

He obtained a technological degree within the Belgian Ministry of Defence, has more than 40 years of experience and is a Guberna Certified Director Effectiveness.

Achtergrondinfo: De Verenigde Arabische Emiraten

Bron: Flanders Investment and Trade (oktober 2025)

Internationale relaties

EU–VAE

Mei 2025: start onderhandelingen voor een EU–VAE vrijhandelsovereenkomst (eerste in de Golf).
Juli 2025: VAE verwijderd van de FATF-grijze lijst inzake witwassen/terrorismefinanciering. Dit was jarenlang een gevoelig punt en bemoeilijkte investeringsstromen naar Europese lidstaten.
Vanuit Vlaanderen en België is er de voorbije jaren een duidelijke toename van diplomatiek en economisch contact met de VAE, na een periode waarin de banden beperkter waren.

Internationale positionering

Multi-alignment strategie: De VAE hebben traditioneel een pragmatische multi-alignment benadering: een brug tussen de VS, Europa en China, en positionering als toegangspoort tot de “Global South”.

Internationale organisaties: Volwaardig lid van BRICS (vanaf 1 januari 2024), actief in OPEC+, en deelnemer in I2U2 (India–Israël–UAE–US), een minilateraal platform gericht op samenwerking rond water, energie, gezondheid en voedselzekerheid.

Sinds 2023–2024 duidelijke heroriëntatie richting de VS

De Amerikaanse exportrestricties op halfgeleiders in 2023 dwongen de VAE om hun banden met China op het vlak van gevoelige technologie te herzien. De bouw van een Chinese faciliteit in Khalifa Port werd stilgelegd en samenwerkingen met Huawei beëindigd.

In april 2024 kondigde Microsoft een investering van \$1,5 miljard in G42 (groot overheid-gesteund bedrijf in de AI value chain) aan, waarbij G42 zich engageerde om zijn Chinese activa en samenwerkingen af te bouwen. In maart 2025 committeerden de VAE zich tot een investeringskader van \$1,4 biljoen (over tien jaar) in de Verenigde Staten.

Relaties met Rusland

In de VAE verblijven naar schatting meer dan 100.000 Russen, voornamelijk in Dubai, die sinds 2022 massaal investeerden in vastgoed en zich vestigden als expatgemeenschap.

Politiek namen de VAE in de VN een pragmatische neutrale houding aan t.a.v. de oorlog in Oekraïne. Ze veroordeelden de invasie niet in EU-terminologie en onthielden zich of stemden neutraal bij resoluties in de Veiligheidsraad (2022–2023).

Russische oligarchen en bedrijven gebruiken de VAE als hub voor bankieren, handel en vastgoed. Tegelijk staan de VAE onder druk van de VS en EU om “sanctions leakage” te beperken. In 2023 werden enkele Emirati-bedrijven door de VS en EU gesanctioneerd wegens de export van technologie richting Rusland. Sindsdien zijn VAE-banken strikter geworden in hun compliance.

Politieke contacten België/Vlaanderen met de VAE

Juni 2025: Vicepremier Maxime Prévot in Abu Dhabi (gesprek met Sheikh Abdullah bin Zayed).

Juli 2025: Minister Annelies Verlinden telefonisch overleg met VAE-minister van Justitie.

Juli 2025: Omran Sharaf bezoekt imec (onderzoek/innovatie)

Mei 2025: VAE-ambassadeur ontmoet Waals minister-president Dolimont (samenwerking economie, duurzaamheid, cultuur).

September 2025: Assistent Minister van Buitenlandse Zaken voor Energie en Duurzaamheid van VAE, Z.E. Abdulla Ahmed Balalaa, in België.

Handel en economische samenwerking met Vlaanderen

Algemene context

De VAE zijn een van de belangrijkste handelspartners van België in de Golfregio. In 2024 bedroeg de Belgische uitvoer naar de VAE ruim 3 miljard euro, waarvan Vlaanderen het overgrote deel voor zijn rekening neemt. Belangrijkste uitvoerposten zijn diamanten, chemie en farmaceutica. De invoer uit de VAE bestaat hoofdzakelijk uit aluminium, petrochemische producten en energie gerelateerde goederen.

Binnen dit totaal neemt diamant traditioneel een groot aandeel in. In 2024 was de categorie “edelstenen, edelmetalen en munten” goed voor ongeveer de helft van de Belgische uitvoer naar de VAE. In de maandstatistieken van 2025 blijft diamant stevast tot de belangrijkste exportproducten behoren. Het gaat om relatief beperkte volumes met een hoge waarde, wat de statistieken wat scheef trekt. Sinds 2024 is de handel volatieler door G7/EU-maatregelen tegen Russische diamanten en strengere traceerbaarheid.

Kansen voor samenwerking

De VAE investeren zelf sterk in innovatie, maar Vlaanderen beschikt over een volwassen en geïntegreerd ecosysteem met universiteiten, speerpuntclusters, enz. De VAE is onder de indruk van die ecosystemen en slaagt er vooralsnog niet in om die te imiteren (ondanks pogingen).

Concreet zijn er opportuniteiten voor samenwerking in volgende gebieden:

- **Energietransitie:** waterstof, CO₂-captatie en -gebruik, circulaire (petro)chemie en offshore-expertise sluiten aan op de [Net Zero-strategie van de VAE](#).
- **Water:** De VAE zetten in op waterzekerheid en internationale waterdiplomatie. Met Vlaamse expertise (o.a. VITO, watertechnologie, slimme monitoring) kunnen we een sterke partner zijn.
- **Gezondheid en life sciences:** prioriteitsthema in de VAE sluit mooi aan met onze R&D sterktes.
- **Digitale economie en halfgeleiders:** Imec is reeds in gesprek met Emiratische partijen¹. Het is zinvol die connectie verder te verdiepen en te verankeren voor het bredere ecosysteem rond imec. Op het vlak van datacenters kan Vlaanderen, naar analogie met andere EU-landen, actiever inzetten op Emiratische investeringen.

In de EU is er doorgaans een tekort aan Series B funding, er ligt een opportuniteit (al is het geen gemaakte zaak) om via samenwerkingen met de VAE dit wat meer aan te vullen. De VAE focust in zijn investeringsstrategie wel op “transfer of knowledge” en “transfer of technology”, er moet dus gewaakt worden dat Vlaamse bedrijven niet met hun kennisactiviteiten naar de VAE verhuizen als gevolg van een investering/acquisitie. De Vlaamse troeven zouden daarbij voldoende moeten zijn.

Handelscijfers

De tabel hieronder geeft de import- en exportcijfers weer tussen Vlaanderen en de VAE in de periode 2021- juli 2025.

¹ Maar Imec opende in november 2025 een hub in Qatar: <https://www.imec-int.com/en/press/imec-strengthens-its-global-presence-new-regional-research-development-hub-qatar>

Jaar	Uitvoer	Var %	Invoer	Var %	Handelsbalans
2021	3 525,09	▲ 45,01%	1 919,08	▲ 80,19%	1 606,01
2022	4 300,99	▲ 22,01%	2 153,20	▲ 12,20%	2 147,79
2023	4 223,90	▼ -1,79%	2 146,85	▼ -0,29%	2 077,05
2024	3 839,21	▼ -9,11%	1 022,68	▼ -52,36%	2 816,53
2025*	2 240,09	▼ -0,82%	410,84	▼ -17,64%	1 829,25

* data van jan-jul

In **2024** exporteerde Vlaanderen voor 3.84 miljard euro naar VAE, terwijl het er voor 1.02 miljard euro uit importeerde. De handelsbalans met VAE liet aan Vlaamse zijde derhalve een overschot zien van 2.82 miljard euro. In de ranglijst met exportmarkten voor Vlaanderen nam VAE daarmee de **21e** positie in, met een aandeel van 0,9% in de Vlaamse totaaluitvoer (na Japan, voor Brazilië). België levert 1.3% van de totale import van de VAE en staat daarmee op een 18de plaats.

In **2025** - in de periode tot en met juli - exporteerde Vlaanderen voor 2.2 miljard euro, terwijl de import tegelijkertijd 411 miljoen euro bedroeg.

Wel dient opgemerkt worden dat er een negatieve trend is in zowel export als import naar en van VAE sinds 2023. Dit heeft veel te maken met een daling van de waarde van de diamantuitvoer en invoer naar en van VAE, maar ook met een daling in energie-invoer (als gevolg van een OPEC+ strategie). Op Europees niveau is in het algemeen een scherpe daling in import uit VAE (-35% in 2024), echter op Europees niveau is er een stijging in export (+14% in 2024). Op Europees niveau is de daling vooral te verklaren door een daling van zowel volume als waarde van energie gerelateerde imports.

Uitvoer- en invoersectoren (2024)

De top 5 exportproducten (Vlaanderen) naar de VAE:

Jaar 2024

1. Edelgesteente & -metalen -> 42.13%
2. Machines, mechanica, elektr(on)ische apparatuur & componenten -> 13.55%
3. Chemie & farma -> 12.86%
4. Transportmaterieel -> 9.05%
5. Voeding & dranken -> 4.08%

De top 5 importproducten (Vlaanderen) uit de VAE:

Jaar 2024

1. Minerale producten -> 62.11%
2. Edelgesteente & -metalen -> 21.43%
3. Onedele metalen -> 4.94%
4. Chemie & farma -> 3.83%
5. Textiel -> 2.64%

Merk op dat edelgesteente & -metalen zowel in import als in export in de top 5 staan, dit is doordat diamanten tussen de 2 diamanthubs vervoert worden voor sortering, schatting, slijpen,... Geen van beide landen is een grote eindmarkt. Dit geeft een vertekend beeld van de handelsrelaties tussen VAE en België.

Als we de cijfers zonder diamanten bekijken is de waarde van de export naar VAE rond de 2.2 miljard euro, waarmee VAE op de 40ste plaats in de ranking van Belgische exportmarkten komt.

Zaken doen met de Verenigde Arabische Emiraten

Ca. 185 Vlaamse bedrijven zijn al actief in de VAE, in sectoren zoals bouw, energie, chemie, diamant, voeding, ICT en logistiek.

Waarom zaken doen met Verenigde Arabische Emiraten?

- Strategische ligging: De VAE is de toegangspoort tot de markten van het Midden-Oosten en Noord-Afrika.
- Veelzijdige consumentenmarkt: De VAE kennen een diverse bevolking met uiteenlopende inkomens en bestedingspatronen.
- Innovatieve markt: Er is hoge vraag naar innovatieve en kwaliteitsvolle producten en diensten.

Wat is de beste marktaanpak voor Verenigde Arabische Emiraten?

Relaties opbouwen en lokaal aanwezig zijn is van groot belang voor zakelijk succes in de VAE. Netwerken speelt een essentiële rol, want vertrouwen is een hoeksteen in de zakelijke cultuur van het land. Sterke banden smeden en deelnemen aan netwerkevenementen draagt bij aan het creëren van blijvende connecties. Ook kan het nuttig zijn om lokaal aanwezig te zijn, bijvoorbeeld via het openen van een kantoor of door samen te werken met lokale bedrijven. Dit vergroot de geloofwaardigheid en vergemakkelijkt de operationele processen. Een lokale vestiging geeft potentiële partners en klanten het gevoel dat er ernstig wordt ingezet op de markt.

Een goed inzicht in de wet- en regelgeving is van groot belang. Het is belangrijk om vertrouwd te raken met de verschillende regels die gelden in de diverse vrijhandelszones (FTZ's) en op het vasteland. Elke zone heeft eigen voorschriften die zijn afgestemd op specifieke sectoren, dus het begrijpen van deze nuances is cruciaal. Kies de bedrijfsstructuur die past bij de doelgroep en het aanbod. Deze strategische afstemming helpt om de activiteiten te stroomlijnen en het markt bereik te vergroten.

In een dynamische markt als de VAE is het noodzakelijk om flexibel te zijn. Zorg dat het bedrijf zich snel kan aanpassen aan veranderende trends en regelgeving. Blijf voortdurend leren en houd de marktkennis up-to-date, zodat er een voorsprong op de concurrentie ontstaat. Door deel te nemen aan belangrijke beurzen en relevante evenementen, kunnen waardevolle inzichten worden opgedaan over de vraag en nieuwe kansen. Zo kan de bedrijfsstrategie tijdig worden bijgesteld en wordt er succesvol genavigeerd in de dynamische zakelijke omgeving van de VAE.

Kansrijke sectoren in Verenigde Arabische Emiraten

Hieronder enkele sectoren die momenteel 'hot' zijn in Verenigde Arabische Emiraten.

Onderzoek & Ontwikkeling

De VAE investeren fors in innovatie en onderzoek, onder andere in de gezondheidszorg en voeding.

- In de **gezondheidszorg**: ligt de nadruk op nieuwe medische technologieën.
- In de **voedingssector** op innovaties in voedselverwerking, verpakking, halal-goedgekeurd voedsel en afvalbeheer..

Entertainment

De entertainment- en mediasectoren van de VAE, waaronder themaparken, digitale media en live-evenementen, ondergaan een snelle expansie door de toenemende nadruk op toerisme en vrije tijd. Deze groei wordt verder gestimuleerd door de jonge bevolkingsgroepen van zowel lokale inwoners als expats in het land.

Landenprofiel

Officiële naam	Verenigde Arabische Emiraten
Hoofdstad	Abu Dhabi (2.5 miljoen inwoners)
Oppervlakte	83600 km ² (= 2,7x België)
Aantal inwoners	10.88 miljoen
Staatshoofd Royal)	Sheikh Mohamed bin Zayed Al Nahyan (president) (Abu Dhabi
Regeringsleider	Sheikh Mohammed bin Rashid Al Maktoum (PM) (Dubai Royal)
Taal	Arabisch
Valuta	Dirham (AED) – 1 Dirham = 0,23 euro (op 15/12/2025)
Belangrijke steden	Dubai (3.5 miljoen) (commerciële hart), Sharjah (1.8 miljoen), Al Ain (766.000)
BBP	537.1 miljard USD (2024)
BBP/Capita	49.377 USD (57.800 USD in België)
R&D intensiteit	ca. 1,5% GDP (2021)
World Competitiveness Report	5 ^e plaats (2025)
Ease of Doing Business Index:	16 ^e plaats (2025)
Global Innovation Index	30 ^e plaats (2025)

Geschiedenis

De VAE liggen aan de zuidoostelijke rand van het Arabische schiereiland en hebben een lange maritieme traditie van handel, parelvisserij en doorvoer. Vanaf de zestiende eeuw was er afwisselend Portugese en later Britse invloed langs de kust. In de negentiende eeuw sloten de lokale emiraten met het Verenigd Koninkrijk maritieme akkoorden, waaronder het General Maritime Treaty van 1820. De zogeheten Trucial States kwamen daardoor onder Britse bescherming te staan. In 1952 werd de Trucial States Council opgericht als overlegplatform tussen de heersers.

Olie werd in Abu Dhabi aan het einde van de jaren vijftig ontdekt en de eerste export volgde in de jaren zestig. In Dubai begon de olieproductie in 1966. De inkomsten versnelden de modernisering van wegen, onderwijs, gezondheidszorg en basisinfrastructuur. Toen het Verenigd Koninkrijk in 1968 zijn terugtrekking “oost van Suez” aankondigde, werden de gesprekken over een federatie versneld. Op 2 december 1971 verenigden Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Umm al-Qaiwain en Fujairah zich tot de Verenigde Arabische Emiraten. Ras al-Khaimah trad in 1972 toe. Sheikh Zayed bin Sultan Al Nahyan, heerser van Abu Dhabi sinds 1966, werd de eerste president en gaf richting aan een brede ontwikkelings- en welvaartsagenda.

De federatie combineert een centraal niveau met een sterke rol voor de individuele emiraten. De Supreme Council of Rulers, bestaande uit de zeven heersers, is het hoogste beslisorgaan. Federale instellingen coördineren het beleid op het vlak van onder meer buitenlandse zaken, defensie en energie. Er bestaan geen politieke partijen. De Federal National Council heeft een adviserende rol. Vanaf de jaren zeventig en tachtig werden naast olie-investeringen stappen gezet in economische diversificatie. De uitbouw van de Jebel Ali-haven en vrije zones, de ontwikkeling van wereldwijde luchtverbindingen via Emirates en later Etihad, en de groei van logistieke en financiële diensten legden de basis voor de internationale positie van Dubai en Abu Dhabi. Soevereine fondsen zoals ADIA (Abu Dhabi investment authority) en industriële kampioenen ondersteunden deze koers.

Sinds de jaren 2000 verschoof het profiel verder richting kennis- en diensteneconomie, toerisme en hightech. Abu Dhabi huisvest IRENA en investeert via Masdar in hernieuwbare energie. Het Barakah-programma maakte de VAE tot het eerste Arabische land met operationele kernenergie. Expo 2020, die plaatsvond in 2021 en 2022, en COP28 in 2023 in Dubai vergrootten de internationale zichtbaarheid. Demografisch zijn de VAE sterk internationaal, met een groot aandeel expats dat de snelgroeiende economie ondersteunt. In de regio profileren de VAE zich als een pragmatische en proactieve speler met nadruk op economische openheid, logistieke knooppunten en een toenemende rol in energie- en klimaatdiplomatie.

Bijlage: Persartikelen over de Verenigde Arabische Emiraten

Inhoud

Abu Dhabi is het nieuwe museummekka -Sabato/De tijd – 10 januari 2026	21
Trump's AI thaw: How Europe and the Gulf can protect against American and Chinese tech pressure - European Council on Foreign Relations - 20 november 2025	25
Met de Golfstaten is een vierde economisch blok in opmars - De Standaard – 14 mei 2025	27
Verenigde Arabische Emiraten investeren tot 50 miljard euro in AI in Frankrijk - De Tijd – 7 februari 2025.....	28
‘Hoe meer invloed de Emiraten hier krijgen, hoe meer ze afwijken van westerse standpunten’- MO* Magazine – 1 juni 2024	29
Lessons from the ascent of the United Arab Emirates. How to thrive in a fractured world - The Economist – 23 november 2023	34
The messier the world gets, the more the UAE seems to thrive - For a tiny country, it has outsize influence- The Economist - 23 November 2023	35

Abu Dhabi is het nieuwe museummekka -Sabato/De tijd – 10 januari 2026

Met de opening van het Zayed National Museum en het Guggenheim, dat in 2026 zijn eerste bezoekers verwacht, is Abu Dhabi, ooit een bescheiden stop voor parelvisseren, uitgegroeid tot een wereldhoofdstad op het vlak van cultuur en architectuur.

Als dochter van expats ben ik een kind van de jaren 1980, een tijd waarin de dagen een andere zwaarte leken te hebben. Mijn zachtste herinneringen dragen de kleur van warm zand – ik heb niet voor niets een zandcollectie – en de zilte geur van de Golf. Ze zijn verankerd in een landschap dat nog geen fonkelende constellatie van glas en staal was, maar een zwevende belofte, een horizon vol onbegrensde mogelijkheden.

Wat begon als een kort verblijf van twee jaar, werd uiteindelijk een kwarteeuw in de Emiraten. Lang genoeg om de woestijn te zien veranderen in een wereldstad.

Voor we naar de Golf trokken, bestond ons leven uit een aaneenschakeling van rondzwervingen: van Soedan naar Pakistan, via Libië en Gabon. In december 1992 streken we neer in Sharjah, slechts 9 kilometer ten noorden van Dubai, omdat de Franse school in Abu Dhabi plots geen plaats meer had voor twee kleine Belgische meisjes – mijn zus en ik. Ik was acht, en de rit naar ons nieuwe huis staat nog altijd in mijn geheugen gegrift. Wat voor mijn ouders als een kort verblijf van twee jaar begon, werd uiteindelijk een kwarteeuw in de Emiraten. Lang genoeg om de woestijn te zien veranderen in een wereldstad.

Het heeft weinig zin om alle projecten op te sommen die mijn vader – die aan de slag was bij de Belgische bouwreus Besix – heeft begeleid. Het is een duizelingwekkende lijst. Zijn handschrift is nog altijd zichtbaar in Abu Dhabi: in de renovatie van de Mussafah-brug, de extravagante jachthaven van een sjeik of de marina van het Yas Island-racecircuit, en de scharlakenrode koepel

van het Ferrari Worldthemapark. Een litanie van beton en staal die, meer dan woorden, getuigt van een leven gewijd aan bouwen.

Zeldzame zorgeloosheid

In die tijd waren de Emiraten nog een terra incognita – tot onze grote vreugde. Mijn zomers in België bestonden uit geïmproviseerde aardrijkskundelessen: we moesten Dubai situeren op de kaart en de hardnekkige westerse mythes ontkrachten. ‘Nee, we woonden niet in een bedoeïenentent.’ En ‘neen, we hadden geen kamelen’ (voor alle duidelijkheid: het zijn dromedarissen). ‘En ja, elektriciteit bestond daar heus wel.’ Toen al voelde dit gebied als het Californië van de Perzische Golf.

Maar meer nog dan de opkomende moderniteit was het dat absolute gevoel van rust en bijna tastbare veiligheid dat deze plek bepaalde: deuren die openbleven, autosleutels die gewoon in het contact bleven zitten, verloren gewaande spullen die gegarandeerd weer opdoken. In die zeldzame zorgeloosheid, in die totale, onbevreesde bewegingsvrijheid, ben ik opgegroeid. Een privilege dat ik pas veel later echt ben gaan waarderen.

Abu Dhabi had toen al een eigen gezicht. De stad ontvouwde zich vooral horizontaal en eerder bescheiden: rustige woonwijken en, helemaal aan het uiteinde van het schiereiland, de eerste aarzelende aanzetten tot een skyline. Navigeren deden we op gevoel: elke monumentale rotonde en elke minaret fungeerde als een baken. Het was de tijd van flikkerend neon en van kleine elektronicawinkels waar je kon afdingen op VHSfilms en walkmans. De Corniche was nog geen gestileerde promenade vol hippe cafés en fietspaden.

Wat die tijd vooral typeerde, was de nabijheid van de leegte. Vijftien minuten buiten het centrum, en het asfalt hield letterlijk op: daar begon de woestijn. De Maqta-brug was de enige echte levensader tussen het eiland en het vasteland. Daarachter lag het avontuur: je kon er wildkamperen, en met een 4x4 reed je waar je wilde. Tussen Abu Dhabi en Dubai? Daar was simpelweg niets te zien, op enkele spookachtige compounds in the middle of nowhere na.

Het eiland Yas? Saadiyat? Toen waren het niet meer dan zandbanken en mangroves, witte vlekken op een kaart waar we gingen vissen en schelpen rapen, zonder te vermoeden dat daar ooit een Louvre zou verrijzen.

Geen torens als statement

Abu Dhabi laat zich niet herleiden tot het simplistische westerse cliché van een woestijnstad. Het emiraat ontvouwt zich als een amfibisch landschap: een archipel van meer dan tweehonderd natuurlijke eilanden waar duinen overgaan in donkergroene mangroves en de zoutvlaktes van de sabkha's versmelten met het turkoois van de Golf.

In dat landschap – balancerend tussen vasteland en zee – groeide een ambitie die verder reikte dan die van zijn burens: terwijl Dubai koos voor verticale, shiny hoogterecords, ging Abu Dhabi doelbewust voor een ander tempo: dat van de lange termijn, vol historische gelaagdheden en de klemtoon op horizontale groei. Geen torens als statement, maar gebouwen die hun fundamenten in het verleden hebben.

Die geografie lag meteen ook aan de basis van een politieke identiteit: Abu Dhabi als ‘grote broer’ van de federatie, goed voor bijna 90 procent van het nationale grondgebied en het leeuwendeel van de olie- en gasreserves. Zetel van de federale regering, hoeder van de soevereiniteit. Maar wie de ziel van deze stad wil begrijpen – een stad die vandaag bijna op het water lijkt te zweven – moet terugkeren naar haar mythische oorsprong, en die reikt verder dan olie.

Vader van de gazelle

De naam Abu Dhabi betekent letterlijk ‘vader van de gazelle’. Volgens de mondelinge overlevering leidde een gazelle, opgejaagd door jagers van de Bani Yas-stam uit de Liwa-oase, hen over zoute, doorwaadbare plekken naar een verborgen zoetwaterbron op het eiland. Door de gazelle vonden zij leven; door het eiland vond een natie haar geest.

De spectaculaire overgang van overleven naar verheffing is toe te schrijven aan één man: sjeik Zayed bin Sultan Al Nahyan (1918-2004), de emir van Abu Dhabi en president van de Verenigde Arabische Emiraten. Hij was een bedoeïen uit het armtierige Al Ain, die met eigen ogen de parelindustrie ten onder zag gaan. Toen hij aan de macht kwam, weigerde hij resoluut dat zijn volk zou worden herleid tot ‘olierenteniers’ of ‘superconsumenten’. Zijn motto, ‘niet geld of olie maakt rijk, maar de mens’ was decennialang het onzichtbare masterplan van het emiraat. Hij begreep dat een toekomst na de olie alleen mogelijk was met een liberale kenniseconomie: mannen én vrouwen opleiden, en zich openstellen voor de wereld zonder erin te verdwijnen.

Die droomwereld werd werkelijkheid dankzij ingenieurs uit alle windstreken – onder wie opvallend veel Belgen, zoals mijn vader. Zij vertaalden de visioenen van de sjeik naar bouwwerken die tijd en klimaat zouden trotseren. Het meest sprekende voorbeeld is de Sheikh Zayed Grand-moskee: een symfonie van Macedonisch wit marmer en goud. Geen monument van overdaad, maar van zuiverheid. Tweeëntachtig koepels, duizend zuilen, spiegelende bassins die het gebouw laten zweven tussen hemel en aarde. Een ode aan de vrede, waarbij islamitisch vakmanschap in dialoog treedt met westerse engineering.

Hetzelfde geldt voor de Sheikh Zayed-brug, die lijkt op een bevroren golf, maar dan van beton en getekend door wijlen Zaha Hadid. Of, iets verder, voor de Burj Khalifa in Dubai, die de wetten van de fysica lijkt te tarten.

7850 metalen sterren

Maar het is op het eiland Saadiyat dat die kruisbestuiving het meest tastbaar is. Toen het Louvre Abu Dhabi daar in 2017 de deuren opende, werd sjeik Zayed's internationale visie pas echt tastbaar. Geen franchise, geen kopie, maar een architecturaal meesterwerk van Jean Nouvel: een witte museale medina van 55 losse volumes, overspannen door een zilveren koepel met een diameter van 180 meter. Die koepel – 7500 ton, even zwaar als de Eiffeltoren – filtert het zonlicht door 7850 metalen sterren. Het resultaat is een kinetische ‘regen van licht’: een architecturale metafoor voor kennisverlichting die tegelijk de bezoekers beschermt tegen de hitte.

Binnen vind je bijna duizend kunstwerken, verdeeld over twaalf thematische hoofdstukken. Een gotische bijbel, een blauwe koran en een Jemenitische thora liggen er broederlijk naast elkaar: drie boeken, drie tradities, één licht.

Als het Louvre de wereld naar Abu Dhabi bracht, moest het emiraat zichzelf ook zien te verkopen: die taak rust op het Zayed National Museum, ontworpen door het Britse architectenbureau Foster + Partners. Hier geen koepel, wel vijf stalen torens, geïnspireerd op de veren van een valk, de roofvogel die de bedoeïenenjagers hier al generaties lang inzetten. De torens van het Zayed National Museum zijn geen gratuite esthetiek: ze fungeren als slimme ventilatieschouwen die de warme lucht afvoeren en het museum op natuurlijke wijze koelen.

Ondergronds vind je er een soort duinachtig museum dat het verhaal vertelt van de eerste nederzettingen tot de unificatie in 1971. Een plek die waakt over de eigen geschiedenis, terwijl de stad blijft vooruitsnellen.

Die geschiedenis is trouwens geen terugplooiën op de eigen identiteit, maar net het fundament van een grote religieuze tolerantie in de regio, iets wat het Abrahamic Family House uitstekend belichaamt. De Ghanees-Britse toparchitect David Adjaye tekende een ensemble van drie kubusvormige volumes van exact dezelfde grootte – een moskee, een kerk en een synagoge – rond een gedeelde, seculiere tuin. Waarmee Abu Dhabi wil laten zien dat verschillende volkeren en godsdiensten wel degelijk vreedzaam naast elkaar kunnen bestaan.

Botsing van kegels en kubussen

Maar cultuur betekent per definitie ook beweging, breuklijnen en avant-garde. Daarom zal, op het noordwestelijke uiteinde van het eiland – waar het land lijkt te wedijveren met de zee – de ingetogen stilte van de gebedsplaatsen binnenkort wijken voor de duizelingwekkende, visuele kracht van het Guggenheim Abu Dhabi, een museum dat volgend jaar de deuren moet openen. Architect Frank Gehry, die begin deze maand op 96-jarige leeftijd overleed, is een van de pioniers van het deconstructivisme.

Hier bedacht hij een vorm van georganiseerde chaos: een titanische botsing van kegels, kubussen en hellende vlakken, alsof ze zijn geboetseerd door een duizendjarige zandstorm. Groter nog dan zijn beroemde tegenhanger in Bilbao is dit museum speciaal ontworpen met het oog op monumentale hedendaagse kunst, met industriële volumes die installaties van kolossale schaal aan kunnen.

Maar meer nog dan de vorm is het de inhoud van het museum die revolutionair is: een vernieuwende blik op de kunstgeschiedenis, waarbij het westerse perspectief niet langer centraal staat, maar plaatsmaakt voor kunstenaars uit Oost-Afrika, India en Zuid-Azië.

Stan, de T-Rex

Op de honger naar kennis in Abu Dhabi staan intussen geen grenzen meer. Het Natural History Museum Abu Dhabi, bijvoorbeeld, is opgevat als een natuurlijke geologische formatie vol schatten, zoals ‘Stan’, de beroemde T-Rex, met zijn 12,3 meter lengte en 3,7 meter hoogte een van de grootste vleesetende landdieren aller tijden.

Maar de kennis reikt evengoed tot het immateriële, met teamLab Phenomena, een vloeiend gebouw dat helemaal in het teken staat van immersieve digitale kunst. Denk dus niet aan stilstaande objecten, maar aan zintuiglijke, biologische of algoritmische ervaringen die reageren op de menselijke aanwezigheid, en zo de dialoog tussen technologie en poëzie belichamen.

In het hart van de ‘oude’ stad brengt Qasr Al Hosn (House of Artisans & Cultural Foundation) je dan weer naar het ‘point zero’ van Abu Dhabi: een witte vesting, ooit een eenzame wachttoren aan de rand van de woestijn, nu een narratief scharnierpunt van de stad, omringd door verticale moderniteit. In Qasr Al Hosn vind je onder meer het House of Artisans, waar eeuwenoude artisanale technieken zoals het sadu-weven of het gahwa-koffieritueel centraal staan.

Meer dan frisse transit

Natuurlijk weerklinkt soms de kritiek dat de Verenigde Arabische Emiraten niet meer zouden zijn dan een massatoeristische trekpleister, een frisse transit tijdens een lange vlucht. Men verwijt Abu Dhabi oppervlakkig te zijn, weinig aandacht te besteden aan duurzaamheid of milieu, of men noemt het een ‘Las Vegas van het zand’. En ja, er zijn de arbeidsomstandigheden, die vaak worden bestempeld als een vorm van ‘moderne slavernij’. Die debatten zijn terecht en noodzakelijk.

Maar betekent dat dat we de ambitie van Abu Dhabi moeten marginaliseren? Waarom zouden we niet óók trots mogen zijn dat dit land zijn stoutste dromen waarmaakt, met de hulp van Belgische topingenieurs? Werden de bouwers van de piramides van Gizeh – graven die de eeuwigheid

trotseren – niet ook als megalomane gekken gezien? Was het Paleis van Versailles niet een bron van verontwaardiging? En heette de Eiffeltoren ooit niet een ‘lelijk monster’ dat de hemel van Parijs ontsierde?

Trump’s AI thaw: How Europe and the Gulf can protect against American and Chinese tech pressure - European Council on Foreign Relations - 20 november 2025

Recent changes in US policy have brought the US and Gulf states together again on AI—creating new openings for European decision-makers

It is no coincidence artificial intelligence topped the agenda in this week’s White House meeting between Saudi Crown Prince Mohammad bin Salman and President Donald Trump. Arab Gulf states are betting on AI to protect their wealth and global importance in the post-oil era. Countries like Saudi Arabia and the United Arab Emirates have already invested tens of billions of dollars to position themselves at the heart of global AI infrastructure, commensurate with the ambitions of their leaders. They want a place at the table where the big players are remaking the global economy.

Yet beneath this technological zeal lies a delicate reality: AI development is a geopolitical game. Both America and China are able to play hard when they choose, and can deny others access to critical technologies. Both Europe and the Gulf risk getting caught in the middle. With the stakes rising, they should band together to strengthen their resilience against such pressure.

The American thaw

In late 2023, the Biden administration expanded export control rules, effectively barring the shipment of Nvidia flagship chips to Saudi Arabia and the UAE. This was because both countries had developed deep tech ties with Chinese firms, often in response to American hesitation to partner with them at the highest levels of technology. The US was worried that cutting-edge semiconductors could end up in China, either directly or via third parties. The American move caused flagship projects to be halted or delayed and generated great frustration among policymakers in the Gulf, who preferred US technology. Chinese actors swooped in to offer AI platforms to Gulf states with few or no limitations on their use.

Concerned about ceding strategic ground to Beijing, the second Trump administration reversed the Biden logic and began easing restrictions. Saudi Arabia and the UAE quickly gained permission to import hundreds of thousands of Nvidia Blackwell chips annually, on the assurance that they would not be exported to China. At the White House, Salman and Trump signed an AI memorandum of understanding that, while imposing safeguards, officially granted Saudi Arabia access to advanced American AI systems. Out of this recent thaw a whole cascade of activity has come.

Earlier this year, Saudi Arabia’s Public Investment Fund established HUMAIN, a state-backed AI champion. During this month’s Saudi visit to Washington, HUMAIN signed deals with top US firms—AMD, Cisco, xAI, Global AI and Luma—to build large-scale AI infrastructure for a total planned compute capacity of almost 3GW, located in Saudi Arabia and using the most advanced US technology, including Nvidia chips. The infrastructure planned in HUMAIN’s deal with AMD and Cisco is explicitly geared to serve global markets. Together with the planned \$5bn Red Sea data-centre zone (marketed to European companies in search of cheaper, large-scale GPU capacity), this will position Saudi Arabia as a global exporter of computing power.

The UAE is aggressively competing with Saudi Arabia. Emirati company G42 secured a \$1.5bn investment from Microsoft, having divested sensitive Chinese-linked holdings to assuage US concerns (and having received assurances about access to US-made chips from the Trump administration that they did not get under Biden). G42 gained privileged access to Microsoft Azure's cloud infrastructure and signed a deal with OpenAI to build a multibillion-dollar, 1-gigawatt "Stargate UAE" infrastructure project in Abu Dhabi. These deals will boost the UAE's status as a leader in Arabic language AI. In May 2025, the Technology Innovation Institute unveiled Falcon Arabic, a large language model trained on diverse Arabic dialects. The recent establishment of the Mohammed bin Zayed Artificial Intelligence University in Abu Dhabi signals further Emirati commitment to developing homegrown AI research.

As Trump eased export controls, European players re-entered Gulf markets. For the Gulf monarchies, European firms offer strategic diversification and could help cushion the devastating impact of any US-China tech war. Earlier this year, Italy and the UAE unveiled the G42-iGenius "Colosseum" project, a sovereign supercomputing hub in Italy powered by Blackwell GPUs but governed by European legal and regulatory frameworks. In May, France and the UAE signed an agreement for a 1.4-gigawatt AI campus designed to handle the full spectrum of AI development.

Both initiatives mean Gulf capital is providing a critical boost for European digital sovereignty—enhancing European AI capabilities to avoid having to rely on either American or Chinese technology. Along with the money they make available, Gulf states' strategic location and cheap energy make them attractive partners for Europeans struggling to be more than passive observers or dependent consumers of foreign-originated AI technologies. However, this cooperation is not without challenges.

The EU's Artificial Intelligence Act could offer a useful framework for Europeans and Gulf partners to work together

What the European framework could offer Gulf states

The EU's regulatory centrepiece is its Artificial Intelligence Act—which could offer a useful framework for Europeans and Gulf partners to work together on AI development. For example, the act's risk-based approach should be attractive to Gulf decision-makers charged with answering questions around vulnerability and security surrounding AI applications. If they were to take up the measures set out in the EU act and adopt its transparency requirements, the quality and trustworthiness of their AI would rise in the eyes of partners around the world. There is also enough in the act's framework in terms of data governance provisions, which emphasise the protection of sensitive information, to align with Gulf governments' concerns about cybersecurity and sovereignty. On the other hand, there are divergences too. The act bans AI applications that harbour what it describes as "unacceptable risk". These include real-time biometric surveillance for mass public monitoring—tools that Gulf states consider to be essential for internal security and public order. The stringent compliance and liability frameworks laid down by the act for high-risk AI systems also conflict with Gulf states' desire for speed and scale, and its insistence on rights safeguards is at odds with regimes favouring centralised control. Nevertheless, European and Gulf policymakers should take up the framework and use it as a shared basis for cooperation.

Gulf hedging with China

Despite these recent developments, Gulf countries have no intention of permanently cutting technological ties with China; nor are they likely to ringfence their systems to Western standards. In fact, Gulf countries are positioning themselves as a neutral AI hub, and are actively cultivating

relationships with the US, China, Europe and emerging economies. Their goal is to ensure other powers want to cooperate with them on strategic technology. By presenting themselves as a place where rival blocs can all operate without geopolitical friction, Gulf states aim to attract investment, researchers and model training that might not be viable in more politically polarised environments. For example, in October, Chinese company Alibaba Cloud launched its second data centre in Dubai, which deepened Chinese involvement in UAE data infrastructure. Saudi Arabia, meanwhile, signed a series of memoranda of understanding with major Chinese firms in September, including agreements with BOE Technology Group on smart display systems, Kyland Technology on intelligent industrial control platforms and Tsinghua Unigroup on semiconductor and AI applications for advanced manufacturing.

What Europeans should do

There are several ways Europeans could maximise the opportunities of AI cooperation with Gulf counterparts while minimising the risks. The first step is that the EU should build truly sovereign infrastructure capable of securing Europe's data and technological autonomy. For example, on paper at least, the Italian-Emirati Colosseum project provides a valuable blueprint: all data will be stored locally on trusted hardware under national oversight, processed in isolated and encrypted compute zones. The network itself will prevent unauthorised external access except by Italian and European authorities. This model of trusted, locally governed infrastructure should form the basis for cooperation with Gulf partners. In the case of Gulf-supplied compute used by European companies, the EU should make sure it is delivered through EU-governed "data-embassy" facilities located on Gulf soil, operating fully under European jurisdiction.

Second, the EU should ensure its forthcoming Quantum Act creates a framework that deepens cooperation and investment in high-end computing capacity. This should also promote industrial partnerships with non-EU players, including Gulf states, to achieve scale, efficiency and resilience.

Third, in all its external partnerships the EU must defend its regulatory model—which is grounded in transparency, accountability and fundamental rights—while making it faster and more adaptable, maintaining Europe's competitive edge without undermining its principles. Finally, an EU AI foreign policy could expand strategic dialogues on global AI governance, building on the work of the Paris AI Action Summit by jointly engaging with key third countries such as India, partners in Latin America and Gulf states. With the Gulf, the EU-GCC Cyber Diplomacy Dialogue provides a ready platform for bringing together policymakers, business leaders and civil society to address issues such as export controls, governance frameworks and the secure use of AI systems.

Met de Golfstaten is een vierde economisch blok in opmars - De Standaard – 14 mei 2025

Duizend miljard dollar. Dat hallucinante bedrag aan zakelijke contracten zegt Donald Trump te hebben gesloten in de Golfregio. Die deals, een Boeing 747 als cadeau en de luister waarmee Trump in Saudi-Arabië, Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten is ontvangen, suggereren dat de schatrijke Golfstaten zich stevig aan de VS vastklinken. Dat is niet zo zeker. Amerika blijft dan wel de belangrijkste wapenleverancier voor Saudi-Arabië en de VAE, voor beide landen is China de grootste handelspartner en Europa de grootste bron van directe buitenlandse investeringen. Saudi-Arabië of de Verenigde Arabische Emiraten zijn landen die zich pragmatisch positioneren in een wereld die steeds meer uiteen valt in drie rivaliserende economische blokken, met name de

VS, de EU en China. Achter de Golfstaten gaan nog veel meer opkomende economieën schuil die geen kamp wensen te kiezen tussen de grootmachten.

De ‘ongebonden landen’, zo werden ze genoemd tijdens de Koude Oorlog, of gaandeweg het ‘Globale Zuiden’. Tot 1989 werden die landen vooral politiek gedefinieerd, het waren doorgaans vroegere kolonies die zich in het Sovjet- noch het westerse kamp wilden scharen. Vandaag is die ideologische breuklijn vervaagd en is China uitgegroeid tot een economische grootmacht (van 2% van het wereldwijde bbp in 1990 tot 19% vandaag), terwijl Rusland alleen nog militair de status van grootmacht kan claimen. Maar waar de ongebonden landen tijdens de Koude Oorlog licht wogen, hebben verschillende zich tijdens drie decennia van globalisering ontpopt tot sterke opkomende economieën. Vandaag leeft twee derde van de beroepsactieve bevolking in het Globale Zuiden, wordt daar 40 procent van de energie en kritieke grondstoffen geproduceerd, zijn die landen goed voor een kwart van de wereldhandel en een derde van het reële globale bbp.

Die naam vraagt definiëring en nuance. Deutsche Bank omschrijft het Globale Zuiden als “de rest van de wereld” buiten de VS, Rusland, China, de EU en andere ontwikkelde economieën als Canada, Japan of Australië. Dat is uiteraard een zeer heterogene groep, waartoe zowel het straatarme Zimbabwe als het rijke Qatar behoren. Maar wat ze gemeen hebben, is dat ze de nieuwe groeimotoren kunnen worden naarmate de Amerikaanse en Chinese economieën ontkoppeld worden, handelsstromen zich verleggen en fabrieken verhuizen. Veel ongebonden landen zijn in de praktijk multigebonden landen geworden. Hoe groter ze zijn, hoe sterker ze geplaatst zijn in die nieuwe economische orde. Deutsche Bank plaatst, van 1 tot 10, de volgende landen in de pikorde van groeipotentieel: India, Indonesië, Brazilië, Mexico, Saudi-Arabië, Egypte, de Filipijnen, Vietnam, Turkije en de VAE.

Daar liggen ook voor Europa kansen. De America first-ideologie dwingt de Europese Unie meer verantwoordelijkheid op te nemen voor haar defensie. Terwijl de VS een protectionistische koers varen, blijft vrijhandel op economische vlak de kern van het Europese project. Een Unie die autonomer wordt van de VS en haar vrijhandelsakkoorden uitbreidt naar India, Zuid-Amerika, Indonesië en andere landen, kan op termijn meer winnen dan de duizend miljard dollar die de VS in de Golf hebben binnengehaald.

Verenigde Arabische Emiraten investeren tot 50 miljard euro in AI in Frankrijk - De Tijd – 7 februari 2025

De Verenigde Arabische Emiraten en Frankrijk hebben een breed samenwerkingsakkoord gesloten rond artificiële intelligentie, met onder meer de bouw van een enorm datacenter.

De Franse president Emmanuel Macron organiseert in Parijs een grote, internationale conferentie rond AI. Hij kon bij de start daarvan al meteen uitpakken met een miljardendeal rond AI met de Verenigde Arabische Emiraten. Het akkoord omvat meerdere onderdelen. Het meest in het oog springen de plannen van het Arabische land om in Frankrijk een AI-campus te bouwen met een megadatacenter.

Dat zal een rekenkracht krijgen die kan oplopen tot 1 gigawatt. Dat wil zeggen dat de capaciteit van de computers die er draaien tot dat cijfer kan gaan. Ter vergelijking: de gemiddelde kerncentrale in Doel of Tihange in ons land kan 1 gigawatt leveren. Met het project is volgens het Élysée, de ambtswoning van president Emmanuel Macron, een investering gemoeid van 30 miljard tot 50 miljard euro. De plaats waar de campus, de grootste voor AI in Europa, zal verrijzen is nog niet bekend.

Stargate

De campus zal worden ontwikkeld door 'een consortium van kampioenen van Frankrijk en de Emiraten', aldus de mededeling over de deal. Van Arabische kant zal het staatsinvesteringsfonds MGX van Abu Dhabi, een onderdeel van de Verenigde Arabische Emiraten, een sleutelrol spelen. MGX legt zich toe op AI en is een van de partners van het recent gelanceerde Amerikaanse AI-project Stargate. Dat mikt op een dozijn datacenters van 1 gigawatt.

De Emiraten hebben zich er voorts toe verbonden te investeren in Franse en Europese AI-start-ups en er komt een nauwere samenwerking tussen de universiteiten van beide zijden. Macron en de Emiraten bakken al langer zoete broodjes. De Emiraten kochten Franse Rafale-straaljagers en ze bekijken samen de mogelijkheid om te investeren in de nucleaire industrie.

De Franse president bezegelde de AI-deal met zijn tegenhanger sjeik Mohamed ben Zayed Al Nahyan van de Emiraten tijdens een werkdiner. Voor de Emiraten passen de investeringen in hun voornemen minder afhankelijk te worden van olie-inkomsten.

Macron maakt al langer werk van de uitbouw van digitale technologie in Frankrijk. De AI-top moet in dat licht worden gezien. Het hoogtepunt ervan valt maandag en dinsdag. Er worden bezoekers uit ongeveer tachtig landen verwacht. Onder anderen de Amerikaanse vicepresident J.D. Vance is aanwezig. Daarnaast zouden Sam Altman, de topman van OpenAI, en Sundar Pichai, de CEO van Google-moeder Alphabet, ook komen.

‘Hoe meer invloed de Emiraten hier krijgen, hoe meer ze afwijken van westerse standpunten’ - MO* Magazine – 1 juni 2024

Vredesstichter, klimaatpionier of doodgewoon een machiavellistische strateeg? Mohammed bin Zayed, beter bekend als ‘MBZ’, is niet voor één gat te vangen. Maar wat is de werkelijke agenda van de leider van de Verenigde Arabische Emiraten? MO* sprak met Golfexpert Harry Verhoeven. ‘Je moet volgens MBZ hard toeslaan en soms brutale keuzes maken.’

Door het Dubai Frame, een protserige kader die maar liefst 150 meter boven de gelijknamige stad uittoert, krijg je een blik op het heden en verleden van de Verenigde Arabische Emiraten (VAE). Onder leiding van hun eerste president, Zayed bin Sultan al-Nahyan, en met de nodige olie-inkomsten, transformeerden de zeven emiraten van een handvol woestijndorpen en vissersgemeenschappen tot een moderne federatie met megalomane bouwprojecten en schijnbaar oneindige mogelijkheden.

Sinds de dood van Zayed bin Sultan al-Nahyan in 2004 laat zijn zoon Mohammed bin Zayed (MBZ) geen kans onbenut om de VAE in de schijnwerpers te werken. Kwistig strooiend met oliedollars zet hij volop in op wetenschap, sociale vrede, ontwikkeling en stabiliteit. Dat alles ondersteund met de nodige militaire slagkracht om ‘s lands belangen ook tot ver buiten de eigen grenzen te verdedigen.

Het succes van de laatste twintig jaar van de VAE is zeker en vast opmerkelijk, ziet ook **Harry Verhoeven**. De professor woonde jarenlang in Qatar en is nu verbonden aan de School of International and Public Affairs van Columbia University in New York. Hij schreef meerdere boeken over Afrika en het Midden-Oosten en is een notoir analist van de bredere regio.

‘Het economische succes, maar ook het beeld van Dubai als modern en functioneel, heeft weerklink in grote delen van de Arabische wereld en Afrika. Voor veel Nigerianen, Somaliërs of Soedanezen zijn de Emiraten een plek waar aan zaken gedaan wordt, waar de veiligheid van familie en kapitaal min of meer gegarandeerd is, en waar dingen mogelijk zijn die in het thuisland niet kunnen.’

Maar er is ook een keerzijde van die medaille. Het assertieve optreden van MBZ op het wereldtoneel wordt hem niet altijd in dank afgenomen. Dat is het grote verschil met zijn vader, vertelt Verhoeven: ‘Zayed bin Sultan al-Nahyan luisterde naar de mensen rondom hem en bracht vaak veel tijd met hen door. Hij was een ander soort staatshoofd, meer een tribale leider die mensen in de Emiraten en de bredere regio verenigde en op basis van consensus naar een oplossing zocht.’

Bovendien kon hij op die manier besturen, omdat het nog een andere wereld was met andere sociale normen. In de wereld van vandaag, met verhevigde globale en regionale rivaliteiten, heb je volgens MBZ niet meer de luxe om goedmenende en tijdrovende bijeenkomsten met alle betrokken partijen te organiseren. ‘Je moet hard toeslaan en soms cynische, brutale en duidelijke keuzes maken.’

Leidden die duidelijke keuzes ook tot duidelijke resultaten?

Harry Verhoeven: MBZ veranderde de VAE van een losse confederatie met veel autonomie voor de verschillende emiraten in een meer gecentraliseerde federatie met hem aan het hoofd. Dat maakte de VAE een stuk slagkrachtiger, maar leidde ook tot interne spanningen. Dubai als individueel emiraat legt bijvoorbeeld nog steeds sterk de nadruk op business en neutraliteit. Het meent een vrijhaven te zijn waar heel de wereld zaken kan komen doen, wars van enige politieke interpretatie.

Maar dat is natuurlijk niet helemaal waar MBZ voor staat. Als het gaat over pakweg Iran of Israël, maakt MBZ heel duidelijke geopolitieke keuzes. Zo is er de openlijke samenwerking op het vlak van technologie en veiligheid met Israëlische elites bijvoorbeeld, ondanks de bezetting van de Westelijke Jordaanoever en de isolatie van Gaza.

Vanuit het perspectief van zakendoen zijn deze keuzes niet altijd ideaal, juist omdat MBZ bepaalde groepen, landen of allianties steunt. Er is dus een zekere spanning tussen de economische en de politieke dimensie.

Dat blijkt ook uit hun dubbelzinnige rol in de oorlog in Soedan: de Emiraten doneerden 100 miljoen dollar aan humanitaire hulp aan de Soedanese regering. Tegelijkertijd worden ze verdacht van wapenleveringen aan de rivaliserende strijdkrachten Rapid Support Forces (RSF). Hoe kun je dat met elkaar rijmen?

Harry Verhoeven: In de logica van een parlementaire democratie, of wanneer je verantwoording moet afleggen in de pers, krijg je dat natuurlijk moeilijk uitgelegd. Maar in de vrij cynische machtspolitiek van het Midden-Oosten en Afrika zit daar weinig tegenstelling in.

Je geeft vaak tegelijk aan verschillende kampen, zodat je nog iets achter de hand hebt als het scenario niet uitdraait zoals je had gehoopt. Stel dat niet de RSF maar de regeringstroepen in Soedan uiteindelijk de bovenhand halen, dan is het goed om erop te kunnen wijzen dat je ook je bijdrage leverde aan hun kas en dat je daar iets voor terugkrijgt.

Zulke dingen zie je vaak in Afrika. Neem de recente presidentsverkiezingen in Senegal. Daar is redelijk wat bewijs dat alle kandidaten geld kregen van een aantal Golfstaten. Het gaat voor deze staten over vrij weinig geld, maar het laat hen wel toe een zekere invloed te hebben. Omdat die sommen voor politici in Senegal of Soedan toch aanzienlijk zijn, en vaak hoger dan wat anderen kunnen aanbieden.

Waarom is MBZ zo gebrand op meer regionale invloed?

Harry Verhoeven: Net zoals zijn vader, had MBZ altijd het gevoel dat de Emiraten ingesloten zaten tussen hun twee grote burens, Iran en Saudi-Arabië, en dat dit hun bewegingsvrijheid aanzienlijk beknotte. Maar door de zwakheden van die twee regionale grootmachten bood zich de laatste decennia een kans aan.

Met olie, gas en andere bronnen van inkomsten probeert MBZ de VAE een slagkracht te geven die ze historisch gezien nooit hadden. Dat vertaalt zich in de eigen regio en daarbuiten in een aantal controversiële initiatieven. Denk bijvoorbeeld aan de Abraham-akkoorden (*die de relaties tussen Israël en een aantal Arabische landen normaliseerden, red.*), maar ook aan de steun aan onfrisse regimes en gewapende groepen zoals de RSF in Soedan.

‘Een gevaarlijke interpretatie van de islam’

Is er ook een religieuze component in die inmenging?

Harry Verhoeven: Ik ben altijd voorzichtig met het benadrukken van die component. Vaak gaat het om een interpretatie van niet-moslims of mensen uit andere regio's.

Er is zeker een religieuze dimensie, in die zin dat MBZ en zijn familie al meer dan twintig jaar een grote afkeer hebben van de Moslimbroederschap. Ze zien deze politiek-islamitische beweging als een gevaarlijke en problematische interpretatie van de islam die samenlevingen ontwricht.

Daarom steunen ze in de Emiraten en daarbuiten religieuze leiders die een andere visie op de islam hebben, zoals de Mauritaanse denker Sheikh Abdallah bin Bayyah. Het gaat bijvoorbeeld ook over de financiering van beurzen, leerstoelen en verschillende soorten academies of colleges waar de tegenstanders van de Moslimbroederschap een visie op politiek en godsdienst verkondigen die in lijn is met de prioriteiten van MBZ, inclusief de legitimatie van zijn controversiële buitenlandbeleid.

‘Zeker op plaatsen waar China of de VS zelf niet meer willen ingrijpen, zijn de VAE wel degelijk zeer invloedrijk.’

In 2017 verbraken de VAE, samen met Saudi-Arabië, Jemen en Egypte, zelfs de diplomatieke banden met Qatar, onder meer omdat het land de Moslimbroederschap zou steunen.

Harry Verhoeven: Qatar was altijd opportunistisch in zijn engagement met de Moslimbroederschap. Het steunde deze groepering in onder meer Egypte en Syrië, en financierde ook islamitische geleerden en religieuze leiders die een reformistische interpretatie van de islam hebben, zoals de bekende Egyptische geleerde Sheikh Yusuf al-Qaradawi.

Sommigen van hen, zoals al-Qaradawi, geloofden rotsvast dat als er algemeen stemrecht en vrije verkiezingen zouden zijn, Moslimbroeders in veel Midden-Oosterse landen aan de macht zouden komen. Die zouden dan ook de invloed van Qatar verder uitbreiden.

Dus ja, er is zeker een religieuze component, maar die wordt steeds meer geïnstrumentaliseerd. De Emiraten gebruiken die om tegengas te geven tegen Saudi-Arabië en Qatar. Ook niet onbelangrijk zijn de verschillen in de religieuze interpretaties tussen de verschillende koninkrijken.

Vandaag wordt vaak argwanend gekeken naar de VAE, vanwege hun opvallend agressieve buitenlandbeleid. Vroeger was die rol toebedeeld aan Qatar.

Harry Verhoeven: Tien jaar geleden was de situatie inderdaad omgekeerd. Toen had Qatar, onder leiding van Hamad bin Khalifa Al Thani, een kwalijke reputatie opgebouwd door zijn betrokkenheid bij de Arabische Lente. Het land steunde destijds de Moslimbroederschap in Egypte en rebellen tegen Bashar al-Assad in Syrië en Moe'ammar al-Khaddafi in Libië.

Er waren ook hardnekkige geruchten over steun aan de terreurbeweging Al-Shabaab in Somalië. Dat droeg bij aan het beeld van Qatar als een instabiele en controversiële speler die boven zijn stand leefde.

In die tijd werden de Emiraten gezien als een eerder stabiliserende factor. Maar in de afgelopen tien jaar draaiden de rollen om. De VAE raakten steeds meer in opspraak door hun optreden in Afrika en het Midden-Oosten. Tegelijkertijd schaarde Qatar, onder de jonge emir Tamim bin Hamad Al Thani, zich weer dicht bij de VS en bouwde het zijn meer controversiële vormen van steun in deze regio's af.

Directe lijn met Macron

De VAE roeren zich in verschillende regio's. Maar hoe groot moeten we hun macht inschatten?

Harry Verhoeven: Je mag die toch niet onderschatten. De Emiraten hebben natuurlijk niet de macht van de VS of China. Maar op plaatsen waar deze twee grootmachten zelf niet meer willen ingrijpen, zijn ze wel degelijk zeer invloedrijk. Dat is deels doordat er een eenheid van commando is: het is de emir zelf die beslist.

Ook is er geen machtsstrijd zoals in de VS: tussen het Witte Huis en het Pentagon en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Als de emir een bepaalde lijn in gedachten heeft, wordt die door het hele systeem gevolgd en uitgevoerd. De Emiraten kunnen dus op een vrij snelle en handige manier manoeuvreren. Zeker in landen als Eritrea, Soedan of Tsjad, waar je met relatief weinig geld relatief veel kunt doen.

Hebben de Emiraten ook militaire macht?

Harry Verhoeven: De meeste Golfstaten zijn papieren tijgers: ze kopen veel dure wapens aan — met name van de VS — zonder dat ze daarvoor veel militair slagkracht hebben. Voor de Emiraten is dat wel wat anders. Zij hebben wel degelijk een echt leger dat sinds eind jaren '90 aan militaire missies over heel de wereld deelnam, waaronder Kosovo, Afghanistan, Libië, Jemen.

'De Emiraten kunnen zich veel zelfstandiger opstellen omdat ze economisch zo belangrijk zijn voor ons.'

De VAE namen ook een aantal duurbetaalde westerse consultants, voormalige Australische generaals en Amerikanen in hun strijdkrachten op. Deze westerse adviseurs respecteren de

militairen. De VAE hebben dus een zekere mate van militaire slagkracht die de andere Golfstaten ontbreken.

Hebben ze ook invloed in het Westen?

Harry Verhoeven: In België valt hun invloed misschien niet zo op, maar in Parijs, Londen of Washington worden de Emiraten zeer serieus genomen. De Emiratische ambassadeur heeft een directe lijn met de Amerikaanse buitenlandminister Antony Blinken en de Franse president Emmanuel Macron. De Emiraten krijgen vrij snel dingen geregeld op een manier die de meeste andere landen, zelfs Europese, niet voor elkaar krijgen.

Natuurlijk beseffen beleidsmakers in westerse hoofdsteden dat MBZ vaak omstreden beslissingen neemt die regelmatig botsen met substantiële aspecten van het Europese of Amerikaanse beleid. Alleen maakt hij in hun ogen nog altijd keuzes die westerse financiële en geopolitieke belangen dienen en boven aan het prioriteitenlijstje van Washington, Londen en Parijs staan. Denk maar aan defensie of energie.

Als het gaat over Iran, Israël of andere landen waarmee MBZ grote defensiecontracten of investeringsdossiers afsluit, staat hij nog altijd aan de “juiste kant”. Daarom vergeven ze hem de rest.

Ook wanneer MBZ, zoals in de Hoorn van Afrika, vaak openlijk de kant van China of Rusland kiest?

Harry Verhoeven: De Emiraten kunnen zich veel zelfstandiger opstellen omdat ze economisch zo belangrijk zijn voor ons. Dat geldt voor de energievoorziening, hun rol in diplomatie en de vastgoedmarkt in westerse grootsteden. Daardoor kunnen ze beslissen om niet altijd mee te gaan met de VS of Europa, zonder daar grote consequenties van te ondervinden.

‘De relaties tussen Saudi-Arabië en de Emiraten staan al jaren onder druk.’

Dat is natuurlijk de paradox: hoe meer invloed ze krijgen in het Westen, hoe meer ze afwijken van standpunten die hier worden uitgedragen. De Emiraten worden steeds meer met fluwelen handschoenen aangepakt. Als het gaat om pakweg de uitlevering van drugsverdachten in België of Nederland, zie je dat dat met de grootste voorzichtigheid gebeurt en dat samenwerking daarover moeilijk te verkrijgen is. Voor andere landen zou dat geheid tot sancties en politieke druk leiden.

In 2019 kopte *The New York Times*: ‘De grootste leider is niet MBS, maar MBZ’. Moet Saudi-Arabië vrezen dat het wordt voorbijgesneld door de Emiraten?

Harry Verhoeven: De relaties tussen Saudi-Arabië en de Emiraten staan al jaren onder druk. Ooit leek het alsof de Saudische kroonprins Mohammed bin Salman (MBS) in de leer was bij MBZ, dat hij naar hem luisterde. Ze vochten samen in de oorlog in Jemen en isoleerden Qatar. Maar doordat de Emiraten zo expliciet grote broer Saudi-Arabië naar de kroon steken, menen de Saudi's dat het Golfstaatje weer op zijn plaats moet worden gezet.

Twee jaar geleden droegen de Saudi's alle buitenlandse bedrijven die in Saudi-Arabië actief zijn op om hun regionale hoofdkwartier naar Riyadh of naar Jeddah te verplaatsen. Ze zeiden letterlijk: als je actief wil zijn op de Saudische markt — nog altijd de grootste in de Golf — moet je je regionale hoofdkwartier hier hebben.

Dat onverbloemde protectionisme heeft zeker ook de Emiraten getroffen. Als je grote bouwbedrijven, telecomoperatoren of financiële instellingen ziet verhuizen naar je naar buurland en je kunt daar weinig aan doen, doet dat natuurlijk pijn. Bij Saudi-Arabië heerst het geloof dat de Emiraten wel op hun normale plaats zullen terugvallen. Maar dat is niet gegarandeerd.

Lessons from the ascent of the United Arab Emirates. How to thrive in a fractured world - The Economist – 23 november 2023

Over the next few weeks Dubai will be abuzz. Tens of thousands of diplomats, activists and business folk are due to fly in to join the un's annual climate pow-wow. The United Arab Emirates' skill at wrangling countries and industries with vastly disparate interests, in the hope of making further progress on tackling climate change, will be on full display. But that is not the only reason to pay attention to the uae. It also shows how to thrive in the multipolar age.

The country is home to just over 0.1% of the world's people and produces only 0.5% of its gdp, but it contains nearly 10% of the world's oil reserves, and this wealth helps it punch above its weight. Like many emerging countries today, it straddles political and economic divisions. It is a closed autocracy, yet one of the world's most open economies. It is a close ally of America, but its biggest trading partner is China. Although its gdp per person exceeds that of Britain or France, it is often seen as part of the global south and is a hub for Indian and African businesses, making it the Singapore of the Middle East. And in 2020 it was one of the first [Gulf countries](#) to normalise relations with Israel.

As a consequence, the [uae is prospering](#) even as war rages in the Middle East and superpower rivalry unravels the world. The non-oil economy is growing at nearly 6% a year, a rate that India is enjoying but that the West—and these days even China—can only dream of. Talent and wealth are flocking to the country, as Chinese traders, Indian tycoons, Russian billionaires and Western bankers alike seek stability and success. Last year it attracted more foreign investment for greenfield projects than anywhere except America, Britain and India.

Like Singapore, the uae is a haven for its region. But whereas Singapore's ascent coincided with a golden age of globalisation, the uae is seizing opportunity in a time of chaos and disorder. It wants not just to thrive economically but, more dangerously, to exert its political influence abroad. Both its successes and its failures hold lessons for middling powers as they navigate a fragmenting world.

One lesson is to play to your economic strengths. The uae has had its share of economic embarrassments, notably Dubai's debt-fuelled construction binge, which ended in crisis and a bail-out in 2009. An obsession with the blockchain has faded. But in other areas it has made the most of its advantages, to impressive effect. The operators of its vast ports now run sites from London and Luanda to Mumbai and Manila. DP World, one such firm, handles roughly a tenth of all global shipping-container traffic. Masdar, one of the world's biggest clean-energy developers, has ploughed money into everything from wind farms in Texas to solar plants in Uzbekistan. All told, the uae is now one of the biggest investors in Africa, helping build vital infrastructure across the capital-starved continent.

Meanwhile, access to lots of capital, computing power and data has helped artificial-intelligence researchers in Abu Dhabi train up Falcon, an open-source large language model that in some ways beats Meta's. Some experts reckon that the uae may well be the third-most-important country for AI, after America and China. And throughout, its rulers have doubled down on the utility of the

country's position as an entrepot at the crossroads of Africa, Asia and Europe, by building institutions for good economic governance and technocracy.

Another lesson is to welcome foreign talent. With just 1m locals, the UAE needs lots of both highly skilled and low-skilled migrants. And the world is full of go-ahead people hoping to make their fortunes. Whereas Saudi Arabia is resorting to heavy-handed measures to attract expertise, such as requiring regional offices to be set up in the country, the UAE focuses on making itself a more attractive place to live and do business. A golden-visa scheme set up in 2019 offers professionals long-term residency; a select few can even apply for citizenship, once unheard of in the Gulf. In time Saudi Arabia, which is just starting to wean its economy off oil, may become a serious rival. Although the UAE severely restricts political freedoms and has a bad record on human rights, the threat of competition is spurring it to become more socially and economically liberal.

Nor has the UAE forgotten the gains from trade. Other countries have favoured industrial policy and protectionism, but it has been doing deals. India, wary of free trade, signed its first such deal in a decade with the UAE; commerce between the two has since leapt by 16% in nominal terms. An agreement with Israel has given the UAE precious tech know-how and Israeli firms access to deep pools of capital and the bigger Gulf market. Western airlines stopped flying to Tel Aviv after the war in Gaza began. Etihad and Flydubai, two Emirati carriers, still make regular flights there.

Yet some opportunities are turning out to be pitfalls. As America's influence wanes, enterprising powers everywhere will be tempted to amass influence abroad for themselves. Muhammad bin Zayed, the UAE's ruler, has duly seized the initiative. The country's pragmatism has sometimes served it well. In much of Africa it is a welcome business partner, without the imperial baggage of the West; at the UN climate meeting, it hopes to be a broker between rich and poor. But the UAE has also made terrible mistakes.

Mirage in the desert

Fearing the influence of political Islam in its backyard, and wanting to protect trade flows, the UAE is arming the Rapid Support Forces, a Sudanese militia that is committing genocide in Darfur. In the past that approach has failed miserably. In Libya the UAE backed a warlord who tried to march on Tripoli in 2019 and lost. In Yemen it joined Saudi Arabia in a long war against the Houthis rebels, before partially withdrawing in 2019.

Over the years the UAE's rulers have built mechanisms to ensure a stable business environment at home; they know, too, that domestic failures would quickly incur the ire of their citizens. But the regime faces no such constraints abroad, allowing it to indulge its whims and protect its interests, no matter the consequences elsewhere. In a fragmented world, many countries will be looking for new ways to play on the global stage. The UAE shows the promise that lies ahead—and the perils, too.

The messier the world gets, the more the UAE seems to thrive - For a tiny country, it has outsize influence- The Economist - 23 November 2023

FROM NOVEMBER 30th fully 70,000 people from around the world will descend on Dubai for the UN's annual climate summit. The cop, as it is known, is a 12-day jamboree that draws diplomats, businessfolk and activists. Should they have time to escape the crush at Expo City and travel towards the glitzy skyscrapers dotting the coast, they will find a city, and a country, in the middle of an astonishing boom.

One giveaway is the crowds of golden-visa-toting Russian billionaires, Indian businessmen and Western financiers. Another is a property frenzy. In September buyers queued in the wee hours to snap up villas in Dubai's latest ritzy land-reclamation scheme, Palm Jebel Ali, that start at \$5m. The properties have yet to be built.

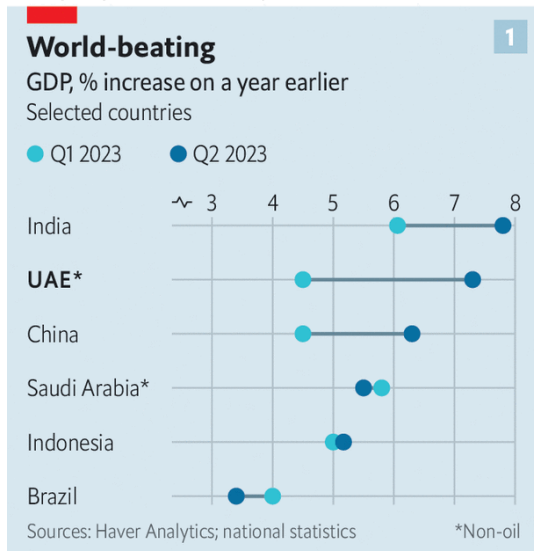

Image: The Economist

Last year's energy-price spike brought the United Arab Emirates, one of the world's largest producers of oil, over \$100bn in revenue. That is about \$100,000 for every Emirati citizen. But oil is not the only reason the country is prospering. In a time of war and economic fragmentation, the UAE seems to be a port in a storm. Multinationals are setting up factories and offices at a rate not previously seen in the UAE's five decades of independence. Oil and gas now account for just a third of GDP, and the oily bits of the economy are growing more slowly than the rest of it. The economy as a whole grew by 3.7% in the first half of the year compared with the same period in 2022. Excluding oil and related industries, it grew by 5.9% (see chart 1).

The UAE's standing in the world seems to be growing rapidly, too. Hosting COP28 is one indication. The country is home to just 10m people, of whom only 1m are citizens. But through both its embrace of global business and its foreign investments, including in clean energy and logistics, it is binding itself to other countries around the world. Its economic openness and its apolitical approach to business give it broad appeal: it is one of the few places where Americans, Chinese, Iranians, Israelis and Russians all rub shoulders.

Yet the UAE is not without its challenges. As oil becomes less central to the economy, the social contract is changing. The government does not simply rake in petrodollars and distribute them to citizens in the form of cushy jobs and subsidised goods; it has begun levying taxes and prodding locals to seek more demanding work in the private sector. Since the UAE is an absolute monarchy (or rather, seven of them combined in a federation dominated by the richest, Abu Dhabi), there is little outlet for popular discontent. The lack of checks on the rulers' authority can lead to arbitrary and ill-considered policymaking, especially in foreign relations.

Can-dhow spirit

The country is no stranger to economic transformation. Pearl-diving, the previous mainstay of the sleepy trading outposts along the shores of the Gulf, collapsed in the early 20th century after Japanese researchers worked out how to farm pearls. Oil was discovered in the 1950s; by 1971,

when the UAE gained independence from Britain, it was well on its way to becoming a petrostate. It sits atop more oil than Russia, and is the world's seventh-biggest producer, pumping more than 3m barrels a day. Only Guyana and Kuwait have more oil relative to their population.

Despite this bounty, the UAE's rulers were among the first in the Gulf to try to diversify their economy. Dubai, which has little oil of its own, led the way, creating lightly regulated, low-tax economic zones designed to attract multinationals. Although it needed bailing out by Abu Dhabi after a spectacular property crash in 2009, its basic economic formula, of turning itself into a trading entrepot, transport hub and financial centre, remains successful. At the same time, the UAE has invested its oil wealth in strategically important industries and strategically important parts of the world. The intention is to make itself a force in global trade, finance and geopolitics. Much of this approach, locals note with condescension, is being copied by Muhammad bin Salman, the crown prince of neighbouring Saudi Arabia.

Start with the Emirates' role as an entrepot.

The fact that it is within easy flying and shipping distance of most of Africa, Europe and Asia makes it a natural hub. DP World, a firm owned by the government of Dubai, runs Jebel Ali, one of the world's biggest container ports. Dubai airport is the busiest in the world for international travel. Logistics have grown to account for nearly 8% of the country's GDP.

But the business climate is as important as geography. In an index of economic freedom compiled by the Heritage Foundation, an American think-tank, the UAE ranks 24th out of 176 countries—one notch above America. Foreigners laud the ease with which offices can be set up, flats rented, visas approved. "Everyone thinks commercially, and no one thinks politically," notes an Israeli entrepreneur with a big office in Dubai. On a trip to the country a few weeks after the war between Israel and Hamas began, he found the UAE just as welcoming as ever. Local governments run "customer happiness centres". The name is cringeworthy, and local services can be expensive, but they work.

In recent years, businesses have set up in Dubai at a frenetic pace: the number of new businesses joining the city's chamber of commerce rose by more than 40% in the first half of the year, compared with 2022. A fifth went to Indian firms; the numbers of companies from China and elsewhere in the Middle East also grew rapidly. Abu Dhabi, meanwhile, has had some success luring financial firms.

The influx reflects the varied roles the UAE can play for firms from different countries. For Chinese ones, it has become an offshore trading hub. One example is Dragon Mart, a wholesale and retail complex in Dubai that bills itself as the biggest trading hub for Chinese goods outside China. Last year DP World helped set up Yiwu Market, which hopes to eclipse it. For Indian firms, the UAE offers what Hong Kong and Singapore do for China and South-East Asia: an easier place to do business internationally, with more efficient courts, better infrastructure and access to capital and talent. It is also becoming a second home of sorts. Mukesh Ambani, India's richest man, has twice broken Dubai's record for the most expensive residential property, most recently for a \$163m beach villa.

Indifference towards Western sanctions has made the UAE a haven for businesses from shunned places. Iranian oil is often exchanged at sea off the emirate of Fujairah, blended with other crude and sold on. After traders in Geneva began shunning Russian crude, Dubai became the place to finance and trade shipments. Russian businessmen, no longer able to live in America or Europe, have relocated to waterfront villas in Dubai. Hong Kong's seemingly never-ending lockdowns during the pandemic, meanwhile, sent some of its professionals fleeing to Dubai, where covid

restrictions lasted only three months. Last year more millionaires moved to the UAE than anywhere else in the world, in net terms.

The welcome for foreign business has become warmer still in recent years—most probably to ensure the UAE retains its edge over Saudi Arabia, which is now also chasing foreign firms. Outsiders once needed to team up with an Emirati to set up shop in the country, providing locals with fat rents and slowing business formation. That “agency” rule has been relaxed. The weekend has been shifted from Friday and Saturday to Saturday and Sunday, to align with most of the rest of the world (the emirate of Sharjah, keen to ensure Friday remains a holiday, has plumped for a four-day week). Personal freedoms have increased a little too: unmarried couples can now live together, for instance.

Image: The Economist

But a small country can attract only so much business, which is why the UAE also ventures abroad. Its various sovereign-wealth funds have assets of more than \$1.5trn in all manner of businesses (see chart 2). The varied holdings of Mubadala, one of them, include stakes in Chime, an American fintech firm, XPeng, a Chinese electric-vehicle maker, and Jio, Mr Ambani’s telecom network, among other things.

Many of the investments are in logistics. DP World runs ports everywhere from London to Sydney. All told, no less than a tenth of the world’s container-shipping passes through the firm’s hands. There is also a focus on developing countries. The UAE is one of the largest investors in capital-starved Africa, albeit mainly in North Africa. “We are replicating Dubai’s success in African countries,” said Sultan Ahmed bin Sulayem, DP World’s boss, in 2020. In 2022 an Emirati consortium including Abu Dhabi Ports signed an agreement to invest \$6bn in a port and agricultural project in Sudan. DP World operates on dry land, too: in Rwanda it has invested in a Road Transport Centre that has, according to a report by Knight Frank, a consultancy, reduced domestic shipping times from weeks to days. In India it has invested in railway lines; in southern Africa, in a logistics firm.

Another niche is clean energy. In 2006 the UAE made a prescient bet, setting up a firm called Masdar to diversify its energy supply and build on its energy expertise by investing in renewables (the firm was initially run by Sultan al-Jaber, who now heads Abu Dhabi’s national oil company and is the president of COP28). Masdar is now one of the world’s biggest developers of wind farms and solar power.

Emirati officials hope to pull off a similar feat in another emerging industry: artificial intelligence. Abu Dhabi was quick to try to seize on the technology's potential, setting up a research institute, making available vast amounts of capital and recruiting talented Western and Chinese researchers. The result was Falcon, an open-source large language model which some technologists consider better than Meta's offering, Llama 2. The government now wants to use this as the basis for a layer of proprietary models in specific fields, such as health care, which it hopes to sell. It is still too soon to say whether Falcon will take flight, but unlike most governments that blather on about their AI strategy, the UAE actually seems to have one.

The UAE has also tried to advance its commercial interests through a string of bilateral economic and investment agreements. It was one of the first signatories of the Abraham accords, under which several Arab states have established relations with Israel. That was followed by a trade deal with Israel earlier this year. Even as Western carriers suspended flights to Tel Aviv after Hamas's attacks on October 7th, Flydubai and Etihad, two Emirati carriers, have maintained regular services.

India signed a free-trade pact with the UAE last year, its first in a decade. Bilateral trade has since risen by 16% in nominal terms. A similar deal has been agreed with Indonesia; talks with Thailand and Malaysia are under way. Negotiations move much faster than the equivalent efforts of the Gulf Co-operation Council, a grouping of all the oil-rich Gulf states, allowing the UAE to steal a march on its neighbours.

Sometimes, however, it appears to be diplomatic imperatives that dictate commercial decisions, rather than the other way around. The UAE is eager to build influence in its region. Earlier this month it signed a deal with Jordan to jointly invest \$2bn in infrastructure and development projects. It has plied Recep Tayyip Erdogan, Turkey's president, with promises of trade and investment. It has also energetically backed Abiy Ahmed, Ethiopia's embattled prime minister, including by initiating big projects involving DP World and Masdar.

Indeed, it is in foreign policy that the absolute and sometimes unpredictable power of the UAE's president and Abu Dhabi's ruler, Muhammad bin Zayed, is most evident. Sheikh Muhammad is hostile to political expressions of Islam and is keen to reshape the region to increase the UAE's influence. To those ends he has meddled in civil wars in Libya, Sudan and Yemen.

In all three places, however, war rages on inconclusively. What is more, in all three places the UAE finds itself at odds with close allies such as America or Saudi Arabia. Worse, although in each country the UAE has backed the side that seems less inclined to merge mosque and state, its allies are unsavoury in other ways. In Sudan, for instance, the militia backed by the UAE is accused of a genocidal campaign against black Africans in the region of Darfur.

It does not help that the UAE's disreputable allies often advance its commercial interests. In Sudan they fund themselves in part through their control of gold mines, whose output is sold largely in Dubai. The UAE is also naturally eager to protect Abu Dhabi's big investments in Sudan. At best, however, this is short-sighted: it is hard to imagine that any commercial benefit the UAE gains from such foreign-policy adventures could outweigh the potential damage to its reputation.

It is not just in foreign policy that the Emirates is occasionally let down by ill-judged decisions by its rulers. It has made prescient economic bets, but reckless ones, too. Drive from Dubai to Abu Dhabi, and you pass by desolate stretches of land once meant to house theme parks that were never built. In 2018 the federal government promised to do half of its transactions on the blockchain by 2021; Dubai's officials once promised to become "fully powered by blockchain by

2020". By the same token, the business climate is not perfect. The regime can be arbitrary and harsh, with foreign businessmen sometimes detained without explanation, for instance.

So far such lapses have not been big enough to sow disquiet among the UAE's citizens or investors and thus to undermine its reputation as a haven of political and economic stability. But as its economy grows more diverse and the UAE's foreign entanglements become more complex, managing all the competing interests becomes a more delicate task. The cop, meanwhile, is a reminder that the UAE's seemingly unfathomable riches may in fact be a wasting asset.

Oil money made it possible for the UAE to open its economy to the world without exposing Emiratis to any pain. Abu Dhabi is one of the world's lowest-cost producers, so would remain in the oil business even in a world of declining consumption. But it is preparing for a time when the bonanza may dwindle. In part, that means making the UAE still more attractive to foreign labour and business. But it also means finding alternative revenue streams and cutting costs. The government has introduced a value-added tax and a corporate income tax. Fuel subsidies were phased out in 2015. No one says it out loud, but a personal income tax also seems inevitable.

More Emiratis will need to move from the public into the private sector, but many are ill-qualified, meaning they are unlikely to become richer as a result. Schoolchildren lag far behind their rich-country counterparts in standardised testing, and drop-out rates are high. So far the unpicking of the social contract has led to grumbling but no unrest. To keep it that way will require a more concerted effort at training the labour force, and a delicate touch.

The UAE has been quick to spot the opportunities in a fragmenting world. Yet the new age brings dangers, too. A global transition away from fossil fuels, if it ever materialises, will be a shock. The Emirates' assertive foreign policy will continue to strain its alliances. In particular, its relationship with Saudi Arabia could become more complicated and more competitive. The past 50 years suggest it would be foolish to bet against the UAE, but the hardest tests still lie ahead.